

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Het vreselijke Kerstfeest

L.G. Compagnie, Rotterdam

„Zie ik zend mijn bode, die voor mijn aangezicht de weg bereiden zal; plotseling zal tot zijn tempel komen de Here, die gij zoekt, namelijk de Engel des Verbonds, die gij begeert. Zie Hij komt, zegt de HERE der heerscharen. Doch wie kan de dag van zijn komst verdragen, en wie zal bestaan als hij verschijnt? Want hij zal zijn als het vuur van de smelters en als het loog van de blekers.”

Maleachi 3:1,2

Het is Kerstfeest geweest en we leven nog.

Wat is dat een merkwaardige opmerking. Kerst is immers het feest van vrede op aarde, van God, die in zijn welbehagen zijn Zoon naar de aarde stuurt. Is het niet mede dankzij Kerst dat we leven? Dat is waar. Maar de werkelijke diepte van het Kerstfeest is meer. Er zit in het Kerstgebeuren een stuk opluchting; het gezang van de engelen en de vreugde van de herders zijn niet in de laatste plaats met opluchting verbonden. In het licht van Maleachi kan het gezegd worden: het is Kerstfeest geweest en we leven nog.

Want de laatste profeet van het Oude Verbond mocht de komst van Johannes de Doper en de komst van Gods Zoon, de Engel des Verbonds, aankondigen. Jezus is immers de Here, God uit God, licht uit licht, dat in de duisternis schijnt. Maleachi mag spreken van de dag, die aanbreekt, dat God plotseling bij zijn tempel zal opduiken. Van de dag van Jezus' komst (niet van de Heiland, zoals de hoofdletter bij 'Hij' in onze vertaling suggereert maar van de dag) wordt gesteld, dat hij als vuur zal branden en als loog zal bijten. En dat is ook niet vreemd; wanneer de Heilige komt tot een onheilig volk, wanneer God Zelf naar de verdorven wereld komt, dan moet het wel branden. Gods toorn over de zonden is immers groot. Het is niet voor niets, dat God ook in het Nieuwe Testament 'een verterend vuur' wordt genoemd. Hij is te rein van ogen om het onrecht te zien. Alleen al het lezen van de profeet Zefanje maakt dat schokkend duidelijk. Wanneer de HERE naar de aarde komt, berg je dan maar!

Maar zie, Hij kwam als een kindje, een

baby. Van uiterlijke heerlijkheid was geen sprake. Daar konden Johannes, Jakobus en Petrus pas iets van zien op de berg. Maar Jozef en Maria zagen het niet in de stal! Zo op het oog een heel gewoon kind. Dat Hij geen zonde had merkten ze pas later.

In plaats van de grote wereldbrand het suizen van een zachte stilte, het huilen van een hulpeloos kind in een geïmproviseerde wieg. Is dit nu, waarvan Maleachi sprak? Waar blijft nu de ondergang van de goddeloze, waar het roepen „bergen valt op ons en heuvelen bedekt ons?”

Toch: Hij is het, die komen zou. Aan zijn komst mogen we zien, hoezeer God de wereld liefheeft. Er is natuurlijk geen sprake van, dat de Heilige Geest zich heeft vergist toen Hij bij monde van Maleachi de huiveringwekkende dag van Gods komst voorzegde. Maar in zijn lankmoedigheid heeft God die dag in fasen laten komen.

Eerst komt zijn Zoon naar de aarde om daar te leven, gewoon te leven zoals ieder ander mens. Om daarna te sterven, ook als ieder ander mens. Maar wel met dit verschil: toen Jezus stierf ontladde de heilige God zijn toorn tegen de zonden van de wereld. Aan het kruis op Golgotha ondervond die machteloze mens Jezus wat het zeggen wil, door God vervloekt te zijn. Maar straks, straks zal de profetie geheel worden vervuld. Dan verschijnt Jezus met de wolken in macht en heerlijkheid. Dan zal de dag gekomen zijn, brandend als een oven.

Tot die tijd mogen wij Kerstfeest vieren.

Zijn we ons ervan bewust, dat het kerstfeest vol genade is? Wij leven nog. Omdat de Heiland kwam als kind in deze wereld, omdat Hij de weg van het kruis ging, omdat Hij zijn Geest uitstortte en zijn evangelie liet verkondigen.

Wij leven nog. En we zullen leven tot in eeuwigheid. Want wanneer die dag komt, de grote dag des HEREN, en alle onrecht brandende vergaat, zal het voor ons de opgang van de zon der wereld zijn. Het is Kerstfeest geweest en we leven nog.

Wanneer de apostel Petrus schrijft over de opmerking, dat het allemaal

wel erg lang duurt voordat de belofte van de komst wordt vervuld, wijst hij erop, dat dit alles te maken heeft met het geduld van God. God wil niet dat mensen verloren gaan, maar dat alle mensen behouden worden en tot erkenning van de waarheid komen. Maar, vervolgt hij, de dag des Heren zal komen als een dief. Op die dag zullen de hemelen met gedruis voorbijgaan en de elementen door vuur vergaan. Als een dief. Plotseling, zei Maleachi. We weten niet wanneer.

Straks komt er anders weer een nieuw jaar. We weten niet, hoelang de vervulling van Maleachi 3 nog uitblijft. Maar er is geen enkele reden meer om niet te bidden: Kom, Here Jezus, ja, kom spoedig!

**37e jaargang - nr. 27
31 december 1993**

In dit nummer

- 483** H. de Jong
Doen wat goed is voor allen (1)
- 485** C.N. v.d. Ziel
Simeon en Hanna:
Afscheid of nieuw begin (2)
- 488** J.M. Mudde
Kerkeraadsbeleid inzake relaties en relatievormen (5)
- 490** K.H.N. Noordhoek
Ingezonden: Israël
- 491** M.H.T. Biewenga
Opnieuw: Worsteling om Israël (naschrift)
- 494** Rapport van de
Commissie van N.G.K.
Geestelijke verzorging van militairen

Opbouw

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
Ds. K. Muller
Ds. W. Smouter
M.J.F. van der Wal

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 05130-20476
Telefax: idem.

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Bronsmos 7
2914 AC Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 01803-20205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 65,- per jaar of f 36,- per half jaar.
Voor studenten f 52,- per jaar.
Buitenland f 92,- per jaar of
f 104,- per luchtpost. Chequekosten
buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 60 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-10760, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

ngj

STICHTING
NEDERLANDS
GEREFORMEERD
JEUGDWERK

Red de Maltokinderen!

De Malto's zijn een volk in het noorden van India, in de staat Bihar. Omdat ze geen Hindoe zijn bereiken de hulpprogramma's van de Indiase regering hen niet. En omdat ze in een zeer ontoegankelijk gebied leven, worden ze door de andere hulporganisaties ook vaak vergeten.

Stichting "Redt een Kind" wil iets voor deze mensen gaan doen. Ze willen, samen met Indiase Christenen, één of meerdere kindertehuizen in dit gebied opzetten. En daar willen we NGJ graag aan meewerken. De jaarlijkse spaaractie van het NGJ is voor dit project bestemd.

Ga als jeugdvereniging voor dit doel geld inzamelen! Denk eens aan de verkoop van het één of ander. Houd een klusjes- of autowasdag. Of bestem het overschot van een rayonavond voor het project. Maar jullie hebben vast nog veel betere ideeën.

Je kunt je bijdrage overmaken op giro 30.04.060 t.n.v. NGJ-Aktiefonds te Utrecht o.v.v. 'De Malto's'.

EH Basisjaar

Eerst EH dan Drs.

Ga je straks studeren aan hogeschool of universiteit? 'Doe' dan eerst het Basisjaar van de Evangelische Hogeschool. Da's een leerzaam jaar vol principiële vorming. Zonder de praktische vaardigheden te vergeten. Kortom: een jaar waar je als toekomstig doctorandus of ingenieur veel plezier van hebt. Interesse?

Vraag snel de studiegids aan!

Ja! Stuur mij de studiegids. 0

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Bon opsturen naar:
EH, Postbus 957, 3800 AZ Amersfoort

evangelische
hogeschool

Principiële kwaliteit

EH Zaterdag Academie

In plaats van ramen lappen

De Evangelische Hogeschool organiseert onder de naam EH-Zaterdag Academie, leerzame en praktische cursussen en seminars. Over tal van onderwerpen. Deze worden gehouden in het EH-gebouw te Amersfoort. In principe op zaterdag van 10.00 tot 14.00 uur. Ook in het komende seizoen staan er interessante cursussen op het programma, waaraan u kunt deelnemen. Natuurlijk kunt u op zaterdag ook de ramen lappen. Maar laten we eerlijk zijn, daar wordt u toch niks wijzer van... Vraag daarom snel onze cursuswijzer aan met de onderstaande bon. Bellen kan ook: 033-621731.

Ja! Stuur mij uw Cursuswijzer. 6

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Bon in envelop opsturen naar:
Antwoordnummer 151, 3800 VB Amersfoort

Zaterdag Academie

Daar wordt u wijzer van.

C.N. v.d. Ziel, Paramaribo

Simeon en Hanna: Afscheid of nieuw begin (2)

Meer dan individueel

In Jes. 40-55 werd troost beloofd aan *Jeruzalem* en aan de gelovige rest van het volk dat vertegenwoordigd werd door de Knecht des Heren. Vanuit die Knechtsprofetieën dus, niet individualistisch gelezen, verdwijnt de persoon van Simeon zelf wat naar de achtergrond en krijgen zijn woorden (in vs. 29-32) de allure van een vreugdevolle proclamatie. Ik doe een poging deze hymnische toonzetting enigszins te benaderen:

Nu laat U, Heer, Uw knecht vrij komen, ja in de vrede die Uw woord voorspelt. Met eigen ogen ben ik nu getuige van redding aan de volkeren verteld.

Dit licht dat ooit Jesaja al ontwaarde verlicht nu alle volkeren op aarde. De heerlijkheid van Israël bloeit uit in volkeren getooid als bruid.

Verwondering

We letten nu op de verwonderde reactie van de ouders. Die verwondering zal hier gekleurd zijn door dankbaarheid. Stel je voor! Ze hebben het Kind net volgens Joods gebruik voorgesteld aan de Here. Een Galilees stel met het offer voor de armen, twee kleine duifjes. Zo zullen Maria en Jozef zichzelf misschien ook gevoeld hebben in het drukke tempelbedrijf. En daar stond bij hen nu opeens die patriarchale Simeon. Wat een bemoediging! Dat hun deze ontmoeting ten deel mocht vallen! Hij nam de Eerstgeborene in zijn armen en zag door het kleine offer heen! Hij las de gebeurtenis door de bril van de profetie. Deze eerstgeborene zou als Knecht des Heren zelf geofferd worden (Jes. 53), om de falende knecht des Heren (vgl. Jes. 42:18) vrij te kopen. Dat hebben Maria en Jozef toen nog niet beseft. Daarom verwonderden ze zich.

Onbegrip

Ze wisten nog geen raad met het visioen van Simeon. Heil voor het aangezicht van *alle volken*? Maria heeft wellicht teruggedacht aan de woorden van Gabriël: „... en de Here God zal Hem de troon van zijn vader David geven.” Dat rijmde niet met Simeons woorden. Deze verbazing zal zich w.s. geuit hebben in woorden, in verwarde vragen. De verwondering gaat in Lukas bijna altijd gepaard met onbegrip omtrent Jezus¹. Zij wordt steeds meer een indicatie dat er een *scheiding* door Israël gaat lopen. De mensen rondom Jezus gaan ontdekken dat Zijn weg niet samenvalt met hun verwachtingen. Die scheiding begint bij Maria. Hier, en in 2:48, als de twaalfjarige Jezus tegen de verwachting in nog niet op de terugweg is.

Het is nu heel mooi dat Simeon, voordat hij over deze scheiding sprak, hen eerst *zegende*. We mogen wel aannemen dat Maria en Jozef hem iets toevertrouwd hebben over de gebeurtenissen in Bethlehem. Enthousiaste verhalen misschien. Als een echte vader is zijn reactie in de eerste plaats zegenend. Hij houdt hun leven tegen het licht van Gods genade.

Een zwaard door uw ziel

Maar na die zegen moest Maria een pijnlijk woord horen. (De ernst van dit woord kan ertoe bijgedragen hebben dat wij de jubelroep in vs. 29-32 wat getemperd opvingen. De schaduw van het kruis over ons kerstideaal?). Een moeilijke woord dus over de verwerping en tegenspraak die haar Kind zou oproepen, van Godswege. De weg die Jezus zou gaan, zou zijn als een struikelblok voor velen, en als een zwaard door *haar ziel*. Daarin stond ze model voor wat er met heel het volk zou gebeuren. In de lofzang van Maria zagen we al dat ze zich met hart en ziel met het lot van haar volk verbonden wist. Bij velen zou het woord van Jezus tot een storm van protest leiden. Bij vele anderen tot opstanding. Let wel, er staat niet 'positieve reactie', 'vrucht' of 'gehoor', maar *opstanding*, d.w.z. leven door de dood heen. De scheiding die zich in Israël voltrok was van wereldschokkende betekenis. Dat moet Lukas meer dan wie ook aangevoeld hebben. Er zou geen plaats meer zou voor religieuze elites, voor nationalisme en zelfbehoud, voor soevereiniteit in eigen kring of eigenwillige godsdienst. Een zwaard door uw ziel, dat is nu vooral een indringend woord aan de kerk van het rijke Westen. Iemand zal misschien zeggen: „Die val slaat toch op het zich verhardende deel van Israël? En aan die opstanding hebben we toch deel door geloof en genade, in de weg van de rechtvaardiging?” Ja, dat is het antwoord van de orthodoxie waarmee we ons net zo goed als de Joden indertijd in het eigene kunnen verschansen. Op de overleggingen, de motieven komt het aan. Zijn we orthodox voor Gods aangezicht, tot zegen van de naaste, dichtbij en veraf? Uiteraard bezinnen we ons in deze tijd op de vraag hoe en waar we ons licht kunnen laten schijnen. Maar komen we wezenlijk verder?

Met Hanna wel

Stel je voor: zeven jaar getrouwd geweest, daarna meer dan zeventig jaar alleen. Ze had zich niet teruggetrokken in zelfbeklag, maar ze maakte iets moois van haar alleenzijn. Onafgebroken diende ze God in de tempel, in de

gemeenschap van haar volk. Haar bidden en vasten laten zien dat ze offers wilde brengen en dat ze niet alleen op eigen zieleheil gericht was. Zodra ze erbij kwam staan en besepte Wie dit Kind was, brak ook zij in lofzegging uit. Degene om Wie ze al die jaren gebeden had was gekomen.

Maar waarom zou Lukas ervoor gekozen hebben op de valreep nog het optreden van deze profetes te vermelden? W.s. niet alleen omdat het hem overgeleverd was, of omdat er een tweede getuige vermeld moest worden. Omdat Hanna een profetes was – en Lukas vermeldt het uitdrukkelijk – mogen we ook haar verschijning op dat moment op zichzelf al in profetisch licht zien. Ze was een dochter van Aser. En ze diende God onafgebroken in de tempel. Hierbij ging me een licht op: In de dagen van Hizkia ging er een oproep uit naar het tienstammenrijk, naar de (afgedwaalde) Israëlieten: „Geef de Here uw hand en komt tot zijn heiligdom, dat hij voor altijd geheiligd heeft, en dient de Here...” (2 Kron. 30:8). We lezen dan dat 'enige mannen uit Aser, Manasse en Zebulon' zich verootmoedigen en naar Jeruzalem kwamen. Zij deden een goede keus en eeuwen later was daar Hanna! God is een beloner voor wie hem ernstig zoeken. Zij mocht, denk ik, als vertegenwoordigster van de eertijds verloren schapen van het huis van Israël mede getuige zijn van de komst van de Messias. Het lijkt me ook dat Lukas haar, naast Simeon de voorbeeldige Jeruzalemmen, ten tonele voerde als bemoedigend voorloopster van allen die door Gods genade ingelijfd zouden worden in het nieuwe volk van God. Zij loofde *mede* God. Zij hoorde ook bij de kring van de Godlovers. En haar soortgenoten qua afstamming ('een stelletje Galileeërs') zouden haar navolgen, zie Luc. 24:53.

Zeker, ook voor Maria en Jozef moet de komst van Hanna een bemoediging geweest zijn, na het ingrijpende woord van Simeon. Maar Lukas zal vooral gedacht hebben aan zijn tijdgenoten, de mensen die worstelden met de scheiding die zich door Israël voltrok. Voor hen zal de verschijning van Hanna een troost zijn geweest. En de mensen die net als zij verlossing voor Jeruzalem verwachtten moesten het horen: „Hij is gekomen!”

1 Thaumadzo is bij Lukas 'zich verbazen over het onverwachte' en gaat meestal gepaard met onbegrip. Vaak klinkt er ongelooft en kritiek mee. In vrije weergave: 1:21 „Waarom blijft Z. in de tempel?” 1:63 „Waarom niet Zacharias?” 7:9 „Hoe is het mogelijk, zo'n groot geloof bij een niet-Israëliet!” In 11:38 en 20:26 klinkt afwijzing mee. Zie verder: 2:18; 4:22; 8:25; 11:14; 24:41 en de plaatsen in Handelingen.

Marjon Busstra, Leeuwarden

Ontmoeting in Kenya zorgt voor zes bijzondere jaren:

„Anders dan vissen in dichtstbijzijnde sloot”

In het Swahili noemen ze hem 'Mzee', wat zo iets betekent als oudere heer. Marinus Meeuwsen (69) vertrok op oudere leeftijd met zijn vrouw Stien (67) naar Kenya „waar ze nog echt respect hebben voor de grijze heren”. Hieronder het verhaal van een Nederlands Gereformeerd echtpaar, waarvan het ene deel niet zonder jaarrekening kan leven en het andere deel eventueel nog wel iets anders had willen beginnen.

Als ze alle plussen en minnen van tevoren hadden geweten, waren ze ook gegaan. Werken tot aan je pensioen en je vervolgens terugtrekken om een rustiger leven te gaan leiden, daar was Marinus nog niet aan toe. Toen hij 62 jaar was, liet hij zijn compagnons weten uit het bloeiende accountantsbedrijf te willen stappen. Ophouden om vervolgens iets heel anders te gaan doen. Even werd zelfs met het idee gespeeld om een eigen winkel te beginnen. Toch liep het allemaal anders.

Steun

In oktober 1986 konden ze kennissen en familie melden dat ze veertien dagen later voor een paar jaar naar Kenya zouden vertrekken. Een van hun dochters was via de organisatie Tear Fund in de rimboe van Soedan beland en werkte daar voor Across, een andere organisatie voor ontwikkelingshulp. De administratie van Across bevond zich in Nairobi, de hoofdstad van Kenya, en Marinus vernam dat daar nog wel het een en ander verbeterd kon worden in de boekhouding van de organisatie. Ook de tocht van het echtpaar Meeuwsen naar het Oostafrikaanse land werd via Tear Fund geregeld. Deze organisatie bemiddelt alleen en ze moesten zelf zorgen voor hun onderhoud. Dat vormde echter geen enkel probleem: „Toen ik mijn werk neerlegde, moesten we immers ook ons zelf onderhouden”, aldus Meeuwsen.

'Devotion'

Voor hun vertrek naar Afrika volgden ze eerst nog een veertiendaagse voorbereidingscursus in Engeland. Hun medecursisten waren over het algemeen jongeren tussen de twintig en dertig jaar. „Dit is toch wel wat anders, dan m'n vader. Die pakt een hengel en gaat vissen in de dichtstbijzijnde sloot”, reageerde een medecursist. Marinus voelde zich echter niet in de verleiding gebracht dit veiligheids-halve ook maar te gaan doen. Achteraf

zijn ze daar nog steeds blij om. „Zo'n tijd in een hele andere omgeving is verfrissend. Je neemt afstand van jezelf en daardoor leer je ook je over te geven aan de weg die de Heer voor je heeft bepaald”, aldus Stien. Marinus en Stien verkeerden bijna altijd onder de evangelicals, waar zij zich met hun Nederlands Gereformeerde bagage uitstekend thuisvoelden. Het echtpaar trof bij deze mensen een situatie aan waarbij geloof en leven één is: „Ze leven daar dicht bij de Heer. Hij is de Levende Compagnon waar je hele dagen mee onderweg bent en naar wie je luistert. De nadruk ligt dan ook heel sterk op het gebed”, vertellen ze. Regelmatig komen in de week gebedsgroepen bijeen en eenmaal in de maand hebben ze een gebedsnacht. Ook in de kantoren van alle christelijke organisaties wordt 's morgens met alle werknemers be-

gonnen met een 'devotion', een bidstond.

Slum

Marinus en Stien hadden daar veel aan, al was het alleen maar om de regelmatig opdoemende problemen het hoofd te kunnen bieden. Zo verliep de samenwerking met de mensen van de eigen organisatie niet altijd even makkelijk. Met name in het begin rond de huisvesting. Het eerste half jaar hebben ze gezworven van appartementen naar pensionnetjes en weer terug.

Daarnaast hadden ze te maken met veel onvolkomenheden, zoals een week zonder stroom of water. Met name Stien had het eerste jaar veel te stellen met het verhuizen. Marinus begon in Nairobi met het organiseren van een goede boekhouding voor Across. Er was een grote achter-

H. de Jong, Zeist

Doen wat goed is voor allen (1)

(Toespraak op de Centrale Diakonale Konferentie op zaterdag 6 november te Dronten)

De gemakkelijke ingang van de diaken

Van mijn vader die zowel ouderling als diaken geweest is herinner ik mij dat hij het werk van een diaken het fijnst vond. Ik denk dat ik begrijp waarom. Het werk van de ouderling heeft te maken met het leiding geven aan de gemeente volgens het woord van God. En wij weten allemaal dat zich daarbij een grote verscheidenheid van keuzemogelijkheden voordoet. Zeker in deze tijd met zijn vele moeilijke en schier onoplosbare problemen. Telkens moeten er weloverwogen en zware beslissingen genomen worden: niet zus maar zo. En geen van die beslissingen blijft zonder tegenspraak. Over het diakonale werk bestaat onder christenen een veel grotere eenstemmigheid. Niet wat betreft de praktische invulling natuurlijk, maar over de christelijke barmhartigheid zelf bestaat toch eigenlijk geen verschil van mening. Alle christenen zijn het er over eens dat christelijke barmhartigheid moet. Die eenheid van motivatie verleent aan het diakonale werk een grote charme. Je bent als diaken die hulpverlenend bezig is zonder meer als christen herkenbaar en aanvaardbaar. Dat is binnen en buiten de kerk het geval. Het ouderlingenwerk is wat dat betreft veel hachelijker. Je wordt als ouderling dan ook minder snel met warmte en sympathie tegemoet getreden dan als diaken. Zeker in deze tijd van sekularisatie die van het christelijke geloof alleen de naastenliefde denkt over te houden. Ik denk dat die populariteit uitgebuit moet worden.

Diaken in tweeërlei zin

Als diaken draag je ook een naam (diaken betekent 'dienaar') die je rechtstreeks met iedere christen verbindt. Want als christenen zijn we allemaal diakenen in die zin dat we allen tot dienen geroepen zijn. We zijn als het goed is allemaal gelijkelijk Martha 'bezigt met veel dienens' (Luk. 10 : 40). Het woord 'diaken' heeft in het NT een heel algemene betekenis en pas daarna en in veel minder gevallen de speciale betekenis van 'diaken-zijn'. Wij zijn in die algemene betekenis van het woord allemaal diakenen en Christus is zelfs de diaken-dienaar bij uitstek. Hij die niet gekomen is om bediend te worden maar om te dienen en zijn leven te geven tot losprijs voor velen (Matt. 20 : 28). Ook dit gegeven verschaft aan de diaken en zijn werk een gemakkelijke ingang bij iedere christen en zelfs bij de niet-christen. Want bij het dienaar-zijn legt de kerk mens alle pretenties waaraan zowel binnen als buiten de gemeente zo gemakkelijk aanstoet genomen wordt af. De diaken is geen gezagsfiguur. Een diaken, zowel in de algemene als in de bijzon-

dere zin van het woord, draagt de bescheidenheid als het ware voor zich uit. Niet persoonlijk (al kan dat natuurlijk ook) maar ambtelijk. En dat doet sympathiek aan. Nog eens, dat moet uitgebuit worden. Denk aan de populariteit van het Leger des Heils in de samenleving.

De dienst der tafelen

De eerste keer in het NT dat het 'dienen' in de specifieke zin van 'diaken-zijn' voorkomt, is er sprake van het 'bedienen van de tafels'. Dat is in Handelingen 6 : 2: 'En de twaalf riepen de menigte der discipelen bijeen en zeiden: Het bevredigt niet dat wij met veronzachtzaming van het woord de tafels bedienen'. 'De tafels', dat slaat op de gezamenlijke maaltijden van de eerste christenen die duidelijk moesten maken dat 'niet één zeide dat iets van hetgeen hij bezat zijn persoonlijk eigendom was, doch zij hadden alles gemeen-schappelijk' (Hand. 4 : 32). De tafels waren tekenen van saamhorigheid en mededeelzaamheid. En daarbij dienend rond gaan, dat is diakonie in de speciale betekenis van het woord. Dit spraakgebruik van de dienst der tafelen heeft mij er wel eens toe gebracht de diaken te vergelijken met een ober of kelner. Dat is immers ook iemand aan wie de dienst der tafelen is toevertrouwd. En wat is de taak van de ober (of om de voorkeur te geven aan het wat nederiger klinkende woord kelner)? Dat hij oplettend en attent is, het de mensen naar de zin maakt en de wensen van de gasten voorkomt. Wij weten trouwens van Jezus' voetwassing (Joh. 13) hoe ver die dienst der tafelen kan gaan. Tot onder de tafel toe. Ook in de toegespitste betekenis van het woord is de Heiland namelijk de diaken bij uitstek, de aartsdiaken om zo te zeggen. Hij is niet degene die aanligt maar die (be)dient (Luk. 22 : 27). In zijn navolging moet de gemeente en moet in het bijzonder de diaken treden.

De diaken als achtergrondfiguur

Nu gaat het vandaag over het naar buiten treden van de diaken. Het doen wat goed is voor allen. Van de drie ambten die de christelijke kerk kent is de diaken daartoe de meest aangewezen. De ouderling is wel een uitsluitend binnenkerkelijke figuur. De dominee heeft iets van binnen en van buiten maar is toch ook meer binnen blijvend dan naar buiten tredend. Maar in onze gesekulariseerde tijd is de diaken het gemakkelijkst grensoverschrijdend bezig. Hij is immers zoals ik al zei bij de buitenwacht de meest geaccepteerde kerkelijke official. Toch behoort de diaken in de bijzondere zin van het woord ook in dat uitgaan in de wereld terug te treden achter het die-

nen van de christenen zelf in die algemene betekenis van het woord. Wel moet hij dat dienend naar buiten treden stimuleren en er wegen voor wijzen. Hij moet in de gemeente de gestalte van het dienen voorleven en dat behoort navolging te vinden bij de christenen die in de week uit de bescherming van de gemeente uitzwermen in de wereld. En zoals nu een diaken er zijn werk van maakt attent te zijn zo behoren christenen in hun omgeving dat ook te doen. Lettend op wat er in hun buurt gebeurt. Weldoener zijn, degenen die door het leven verformfaaid en verfrommeld zijn verwenen en op de been helpen. En zo de liefde van Christus tot de wereld zichtbaar maken.

Broederliefde en naastenliefde

De apostel Petrus schrijft in zijn tweede brief (II Petr. 1 : 7) dat wij door de godsvrucht de broederliefde moeten schragen (dat is ondersteunen) en door de broederliefde de liefde *jegens allen*. De gemeente, zo mag je omschrijven, is hier gezien als het oefenterrein van de liefde waarmee we in het algemeen en zonder onderscheid in het leven behoren te staan. We doen als het goed is die vaardigheid aan elkaar op. In de brieven van Johannes komt de naastenliefde niet eens voor. Deze apostel heeft het enkel over de liefde tot de broeders. Dat is niet omdat hij met oogkleppen rondloopt en de wereld niet ziet. Helemaal niet. 'Alzo lief heeft God de wereld gehad...', dat woord komt uit zijn evangelie (3 : 16). Maar Johannes vindt blijkbaar dat de naastenliefde in de broederliefde het meest concreet wordt. Als je dus de broederliefde volhoudt dan komt dat de naastenliefde ten goede. De broederliefde is namelijk in een bepaald opzicht moeilijker dan de naastenliefde. De broeder (of zuster, dat moet u er natuurlijk steeds bijdenken) is immers bekend, met alle lek en gebrek dat hem eigen is. De naaste echter heeft de charme van het onbekende aan zich, je kunt hem zelfs idealiseren. Daarom is de broederliefde een goede oefenschool voor de naastenliefde. Ik denk dat Johannes door het alleen over de liefde tot de broeders te hebben het juist zo bedoelt. Ga je namelijk zonder broederliefde aan de naastenliefde beginnen dan is het gevaar niet denkbeeldig dat je afhaakt zodra je de naaste wat nader leert kennen. Wie zijn broeders kent die komt ook in de wereld niet voor verrassingen te staan. Die heeft veel mensen-kennis opgedaan. Ik bedoel dit niet als een cynische maar als een nuchtere analyse van het woord van Petrus dat we alleen via de broederliefde moeten en ook kunnen doorstoten naar de liefde jegens allen.

In- en uitademen

Een omgekeerde beweging, niet van binnen naar buiten zoals bij Petrus en Johannes, maar van buiten naar binnen toe, zit trouwens in het woord van Paulus aan de Galaten opgesloten waar het thema van onze konferentie op gebaseerd is: 'Laten wij doen wat goed is voor allen, maar in het bijzonder voor onze geloofsgenoten' (Gal. 6 : 10). Waarom wordt hier de lijn van de liefde jegens allen zonder onderscheid weer naar de broederschap teruggebogen? Misschien omdat de broederliefde het grote voordeel van de wederkerigheid heeft. De liefde kan niet blijvend van één kant komen. Dan raakt ze opgebruikt. Ze heeft de stimulans van de wederkerigheid nodig. En in de gemeente is dat het geval. Daar komt de liefde als het goed is niet van één kant. Daarom is de gemeente behalve het vertrekpunt ook weer het herstellingsoord van de naastenliefde. Die kan onder de broeders weer op adem en op verhaal komen. Om daarna weer verfrist en met nieuwe moed uit te gaan. In het sterk diakonale Matteüs 25 vereenzelvigd onze Here zich met iedere arme die we tegenkomen: In zoverre je je om hem bekommert doe je dat aan Mij. In Matteüs 10 : 42 lijkt de kring nauwer getrokken: 'En wie één van deze kleinen omdat hij een discipel is ook maar een beker koud water te drinken geeft, voorwaar Ik zeg u, zijn loon zal hem geenszins ontgaan'. Broederliefde – naastenliefde, naastenliefde – broederliefde, beweging van binnen naar buiten en van buiten naar binnen, het is als het in- en uit-ademen van een levend lichaam.

(wordt vervolgd)

De oudste vrienden

Als jaren komen, kan het uur bedanken.
Op school gelden slechts uren: vriendschap, twist,
En de verveling die ons vergewist
Dat wij saamhorig zijn als de schoolbanken.

Dan komen jaren, – ook al vielen Franken
En Slag bij Nieuwpoort in de boekenkast –
Maar als men eens in 't jaar de brieven mist,
Die niet meer komen, dan gaat 't jaar bedanken.

En dan geldt weer de oudste muntstandaard:
Minuten, zoet herleefd, nooit opgespaard,
Of die verstrooid tussen de scherven liggen:
Een pot lijmt men wel saam, geld is te sparen,
Maar uit minuten kunnen stenen biggen
Geen uren zaamlen, of uit uren jaren.

S. Vestdijk

Pastorale notitie

W.J. van der Linde, Ede

Ideals

„Ik heb goals, objects en ideals.”
Hij zei het met kracht in z'n stem en
met een diepe overtuiging.
Het paste bij z'n leeftijd, ruim dertig
jaar.
Je bent jong en je wilt wat...
Hij ook.
Maar eigenlijk kon hij niet zo veel.
De ziekte van Hodgkin had zich in hem
genesteld en ondanks chemokuren en
bestralingen vrat deze maar verder.
In die tijd zei hij het.

Goals – dat waren voor hem doelen,
die vlak voor de hand lagen. Dingen
die hij nog kon maken: vliegtuigmodellen,
treinstellen.

Objects – deze lagen wat verder weg:
vrienden opzoeken, reizen, zingen op
een oratoriumvereniging.
En dan de ideals – een gaaf lichaam,
geen ziekenhuizen meer, geen medicijnen.
Helemaal gezond.
Voor dat 'ideaal' hebben we gebeden.
Bij hem op z'n kamer. Ook in de kerk.
Wat was hij boos, toen iemand dat
maar onzinnig vond.
Hij wilde gezond zijn en leven!
Wie kan ruim vier jaar leven met de
gedachte dat je toch moet sterven?
Maar allengs verdwenen de objects en
even later de goals.
De ideals bleven.

Toen kwam de verschrikkelijke jeuk.
Hij krabde z'n lichaam kapot.
's Nachts hoestte hij z'n longen bijna
uit z'n lijf.
En de koorts begon z'n krachten te
slopen.
Toen heeft hij gevloekt.
Hij was niet boos op God, in principe
niet.
Hij vervloekte de jeuk.
Die satan, die hem met vuisten sloeg!
„Houd je God nog vast?“, vroeg hem
een vriend.
„Wie houdt wie vast...“, gaf hij als
antwoord.
Een zus stuurde hem een kaart.

„En niemand zal hem uit Mijn hand
roven.”
Er werd gevochten om een kind van
God.
Hij kon niet meer op z'n kamer blijven.
Z'n moeder heeft hem tot het laatst toe
verzorgd.
Wie weet wat het is, je kind te zien
lijden?
Dat is nog erger dan dat je zelf lijdt.

Toen kwam de laatste dag.
Ik mocht nog bij hem komen.
Wie ik daar aantrof?
Een jongeman, die gewonnen had.
Hij had het zijn omgeving nooit moeilijk
gemaakt.
Nu had God het voor hem gemakkelijk
gemaakt.
Toen ik aan z'n bed zat, brak juist de
zon door en de stralen bleven op hem
rusten.
„De zon schijnt“, zei hij.
Het was de zon van Gods liefde.
De kamer was licht.
Er was vrede.
„Weet je nog van dat ideaal?“, vroeg ik.
„Heb je 't nog?“
Hij knikte, terwijl zijn ogen oplichtten.
Hij wees naar boven.

Die nacht heeft hij het bereikt.
Een geschenk van God.

stand en het systeem liep niet. Na anderhalf jaar, in april 1988, werd dit plotseling afgebroken door een staatsgreep in Soedan. Werkvergunningen werden ingetrokken en de ontwikkelingswerkers in Soedan konden hun biezen pakken. Toen was er ook voor Marinus weinig meer te doen en hij stapte over naar een ander project in de sloppenwijken, de 'slum', van de Kenyaanse hoofdstad. Tear Fund gaf daar financiële hulp aan een kleine Afrikaanse kerk die verschillende activiteiten ontplooid op het gebied van onderwijs en voeding. Van de verslagen van de geldbesteding klopte alleen weinig.

Jaarrekening

Marinus en Stien werden daar geconfronteerd met een vreselijke armoede en slechte huisvesting, maar ook zagen ze resultaat van de hulp die geboden werd. „Er liep daar een projectleidster rond, die ook in de 'slum' woonde en door middel van financiële steun van Tear Fund een opleiding had kunnen volgen. Ze fungeert nu in diezelfde wijk als een soort maatschappelijk werkster”, aldus Meeuwsen. Na een half jaar kreeg Marinus niet weer een werkvergunning voor dit gebied en hij moest iets anders gaan zoeken. Dat was niet zo moeilijk. De African Evangelistic Enterprise zocht iemand die een boekhouding met twee jaar achterstand in de jaarrekening kon bijwerken. „Dat is heel erg, want een jaarrekening geeft aan wat er in een jaar is gebeurd. Zonder jaarrekening kan ik eigenlijk niet leven, omdat ik dan helemaal geen beeld heb van de organisatie”, schetst Marinus de situatie. Ook gelddonoren willen af en toe wel eens weten wat er met hun geld gebeurt. Als dat niet aangetoond kan worden, dan kan een organisatie verdere sponsoring wel vergeten.

Stadion

Gedurende drie van de zes Keniaanse jaren werkte Meeuwsen voor AEE, een organisatie die het evangelie in de Afrikaanse steden wil brengen. Daarnaast worden ook ontwikkelingsprojecten uitgevoerd. Binnen AEE werken mensen samen met verschillende kerkelijke achtergronden, waaronder Anglikanen, Presbyterianen, Methodisten, mensen afkomstig uit de pinkstergemeente enzovoort. Marinus vertelt dat het mooi is te zien hoe een evangelisatieactie van de grond komt en hij is er nog steeds van onder de indruk: „De actie begint met een openingsbijeenkomst, bijvoorbeeld in een stadion. Dat loopt vol. Gedurende de week van de actie wordt het Evangelie gebracht in kerken, scholen, op markten, in ziekenhuizen, bedrijven en huis aan huis. Na de slotbijeenkomst in weer een vol stadion, wordt de nazorg ter hand genomen door de kerken. Er zijn dan 200 à 300 werkers in de weer geweest. In grote steden als Lusaka in Zambia en Kisumu in Kenya komen na zo'n actie 4000 tot 6000 kaartjes binnen van belangstellenden. AEE gaat na

een paar maanden de kerken bezoeken en bespreekt het resultaat van de nazorg”. Marinus en Stien vonden het heel bijzonder om aan dergelijke projecten bij te mogen dragen, waardoor duizenden God leerden kennen.

Televisie

Naast het cijfermatige werk voor AEE, hield het echtpaar zich ook bezig met hele praktische zaken. Marinus zorgde bijvoorbeeld dat er rekken werden gefabriceerd, zodat alle boeken met jaarrekeningen en tussenbalansen niet langer over de grond zwierven. Ondertussen ving Stien thuis allerlei bezoek op: Mensen op doorreis, familie, en anderen. Daarnaast deed ze het huishouden, dat daar veel meer tijd vergt dan in Nederland, en verrichtte ze allerlei kleine klussen, Vrouwen uit het buitenland krijgen in Kenya geen werkvergunning, dus ze kon weinig ondernemen. Maar ze vertelt dat ze geen moment heeft gehad om daarbij stil te staan.

Meeuwsen opereerde een half jaar in de sloppenwijken. Hij had daar twee leergierige compagnons, voor wie hij werkschema's en handleidingen schreef. Hij liep tijdens zijn werk daar regelmatig tegen de Afrikaanse mentaliteit aan: „Gegevens die je nodig hebt moet je gewoon uit ze trekken. Afrikanen vertellen niets uit zichzelf, want wat je zegt dat ben je kwijt. Tja, dat heeft toch ook met macht te maken en daar kunnen ze niet goed mee omgaan. Met geld trouwens ook niet, ze zijn daar heel makkelijk in; lenen betekent krijgen en een nieuwe televisie voor het zoontje gaat voor goed voedsel”.

Bacteriën

In het voorjaar van 1992 keerde het echtpaar terug. Marinus werd geveld door een longontsteking waarbij een Afrikaanse bacterie het allemaal nog gecompliceerder maakte. Stien had in Nairobi al het nodige ondervonden van Afrikaanse bacteriën en dit deed het echtpaar besluiten in Nederland te blijven.

Drie maanden geleden weken ze uit naar buurland België waar ze een appartement hebben gevonden. Uit de verhalen blijkt echter dat de hang naar dat andere continent altijd wel zal blijven: „Ik zou daar graag nog wat klussen willen doen. Het waren zes bijzondere jaren”, besluit Marinus.

Boekbespreking

O. Mooiweer, Enschede

Zwerfgedichtjes

Ds. J.J. Poort: 'ZWERFGEDICHTJES'-
Uitgave van de Groot – Goudriaan –
Kampen – 91 pag – f 17,50.

Dit keurig uitgegeven boek bevat allerlei gedichten, die in de loop der jaren door Ds. Poort, de bekende oud-legerpredikant, zijn verzameld. Ze zijn betrokken op situaties van vreugde en droefheid en verwoorden vaak op een bijzondere manier de geloofsbeleving. Dat betekent niet, dat ze alle van literair niveau getuigen. Ze stralen wel een pastorale kracht uit en bedoelen de mensen iets mee te geven op de levensweg. De auteur van dit geschrift voorziet regelmatig de diverse gedichten van kommentaar waarbij hij niet nalaat soms ook kritische opmerkingen te maken. Er zijn gebeden bij en reacties op preken, gedichten over de Bijbel alsook ettelijke regels gewijd aan het ambt van predikant. Op pag. 26 trof mij een gedicht, getiteld: 't Kleine domineetje'. Het oordeel van de mensen is soms hard: „Het kan niet veel wezen. De knaap heeft maar één talent”.

De jonge dominee gaat gebukt onder de kritiek, maar legt het zijn Zender voor in het gebed:

„En 's avonds thuis bidt 't kleine domineetje

Heel lang en heel eerbiedig voor zijn bed:

O God, ik leer het nooit! Help m' alstublieft een beetje,

Opdat ik zie en weet, waar ik mijn voeten zet.”

Ds. Poort voegt er treffend o.a. aan toe:

„Ik vind het kwalijk, dat de geestelijke status van een dominee verhoogd wordt naarmate hij meer beroepen (tegelijk nog wel) ontvangt. Christus kreeg nooit een beroep. Ze hebben Hem opgewacht met de kindermoord van Bethlehem en uitgeluid met spijkers en hamers. Hij is nooit door mensen beroepen, maar wel door de Vader gezonden! Zo is het, jong domineetje. En blijf maar bidden: „O God, ik leer het nooit”. Dan zal God Zelf uw Leidsman wezen. En leren hoe u wand'len moet” (pag. 28).

Wij vertrouwen, dat dit fijne boekje zijn weg zal vinden onder het lezerspubliek! Van onze kant doen wij deze uitgave van een hartelijke aanbeveling vergezeld gaan!

J.M. Mudde

Kerkeraadsbeleid inzake relaties en relatievormen (5)

Vervolgen we onze bezinning met enkele toegespitste overwegingen, eerst m.b.t. 'het ongelijke span'. De vooronderstelling van dit artikel is het vorige, dat handelt over het geestelijk karakter van het gesprek.

Voor de goede orde, met een ongelovige – een beladen woord, maar ik weet geen beter – bedoel ik iemand, die onontvankelijk voor het evangelie is. Geregeld komen we ook on- of randkerkelijke jongeren tegen, die min of meer onvankelijk zijn en soms zelfs van harte open staan voor het Woord. Prachtig is dat! Maar daarover gaat het nu niet, het gaat over iemand die afwijzend is en blijft.

Moeilijk

Om eerlijk te zijn, juist bij dit punt ervaar je de moeite om de goede houding te bepalen het sterkst. Dat komt deels, omdat de zaak voor de direkt betrokkenen zo ontzettend gevoelig ligt. Het zou je maar gebeuren, dat je dolverliefd bent op een leuke jongen/een schat van een meid en dan komt er iemand om daar wat van te zeggen... Laat ie ophoepelen! Wanneer je het gesprek aangaat, moet je je deze gevoeligheid heel goed bewust zijn. Maar om nog een reden ervaar ik het als heel moeilijk een houding te vinden. Elk 'geval' is er één apart. Neem een meisje van 16, 17 dat verkering met een ongelovige jongen krijgt. De overgave kan soms zo compleet en zo blind zijn. Wat moet je dan, als ouders, als kerkeraad? Of, een ander geval, een jongen die psychisch behoorlijk in de kreukels zit en in aanraking komt met een onkerkelijk meisje, dat 'm helpt orde op zaken te stellen in zijn leven. Of, zij heeft een jongen die niet gelooft, maar verder helemaal loyaal is, geen strobreed in de weg legt, de kinderen wil laten dopen etc. etc. Of, een ongetrouwde jongeman, zo eenzaam als Adam in de hof, vindt binnen de kerk niemand die bij hem past en komt uiteindelijk thuis met een buitenkerkelijke vrouw. Het ligt soms zo complex en wat is dan wijsheid?

Maar toch

Toch moeten we niet over het hoofd zien, dat het altijd gaat om een beslissing die voor heel het verdere leven en voor het nageslacht (!), grote konsekwenties kan hebben en dikwijls ook heeft. Het tijdelijk samenwonen is minder ingrijpend voor de verdere levensloop en de dienst aan de HERE dan het hebben van een ongelovige partner! En juist de Bijbel is zo duidelijk als het om deze dingen gaat (zie het eerste artikel). Als ouders, als

kerkeraad zullen we ons in zijn algemeenheid dus als doel moeten stellen, dat de verkering wordt uitgemaakt.

Te simpel

Nu staat dit er nogal simpel: doel..., dat de verkering wordt uitgemaakt... Te simpel, want zo makkelijk gaat dat niet. Ja, sommige ouders treden meteen krachtig op en ervaren, dat die opstelling – wonder boven wonder – het gewenste gevolg heeft. En zeker meen ik ook dat je als ouders heel intens hierover in gesprek moet gaan. Andere ouders echter ervaren uiteindelijk iets anders: het is aan en wat je ook zegt, het blijft aan. En als de verkering verbroken wordt, liggen er dikwijls andere dan geestelijke argumenten aan ten grondslag. Hier moeten we niet te verwonderd over zijn. Mijn indruk is, dat zo'n verbintenis vaak aangegaan wordt, op momenten dat de band aan de HERE en/of Zijn gemeente zwak tot zeer zwak is. Bij iemand die echt met de HERE leeft is het feit van ongelof bij een ander meteen al een onoverkomelijk breekpunt. Een geestelijk mens gaat hiermee anders om dan een vleselijk mens.

Nogmaals: geestelijk reageren

Opnieuw komen we uit bij het punt van het vorige artikel: we hebben te doen met een mensenkind, een verbonds-kind, voor wie Christus gestorven is. En we hebben niet alleen te doen met dat mensenkind, maar ook met zijn/haar partner. Om het hart van die mensen zal biddend een geestelijke strijd gevoerd moeten worden. En dan kan het niet anders of we zullen proberen zo lang mogelijk met hen in gesprek te blijven. Het geloof mag dan soms zwak zijn, maar het is er. Laten we – zolang dat er is – alle moeite doen dat zwakke te versterken.

Heilig Avondmaal?

Dit betekent, dat je – indien de ander daartoe bereid is – met elkaar een periode van gesprek ingaat. Maar wat is de positie van degene met wie je dit gesprek voert vervolgens in de gemeente? Kan de persoon in kwestie belijdenis doen? Aan het Heilig Avondmaal gaan? Immers, laat je 'zomaar' iemand toe aan het Heilig Avondmaal die 'ja' zegt tegen iets wat door de Schrift zo nadrukkelijk verboden wordt?

Nu wil ik in principe niet uitsluiten, dat tot afhouding van het Heilig Avondmaal overgegaan moet worden, maar dat kan niet om het enkele feit van een relatie met iemand die niet gelooft, of – voortuitgrijpend op het volgende artikel – samenwonen. Van afhouden

van het Heilig Avondmaal kan pas sprake zijn, als we heel zeker weten, dat iemand geen deel meer heeft aan het Rijk van God! Jij leeft dusdanig, dat Christus nu van jou zou zeggen: Ga uit van Mij, werker der wetteloosheid! Laten we blijven in de lijn van Paulus' eerste brief aan de Korinthiërs. Hoewel de apostel in ronde woorden zegt dat de Korinthiërs vleselijke mensen zijn, gaat hij met hen niet om zoals die man die leeft met de vrouw van zijn vader: vonnis over hem vellen en die man uitleveren aan de satan (5:1-5). Een vleselijk denkend christen is nog geen werker der wetteloosheid...

Beproof de geesten

Waar het in dit verband om gaat is, dat de geest geproefd wordt. Is die, ondanks het feit, dat er iets grondig mis is, naar de HERE toegewend, of is het een van de HERE wijkende geest? Ter wille van de persoon in kwestie zelf zal getracht moeten worden dit in de weg van gesprek helder te krijgen. En afhankelijk van de geest die we proeven zal vervolgens/tenslotte gehandeld moeten worden. En dat kan ertoe leiden dat je zegt: Nee, zoals jij leeft en gelooft, heb je jezelf vervreemd, helemaal vervreemd van de HERE. En om je daarvan te doordringen moeten we je afhouden van het Heilig Avondmaal.

Mochten we een naar de HERE toegewende geest proeven, dan is het wijzer om om de persoon in kwestie heen te blijven staan, biddend, geestelijk leiding gevend. Laat ik nog even terugkomen op het voorbeeldje van de Afrikaantjes. Een jong plantje lijkt wel op onkruid. Een vleselijk christen voelt dikwijls nog niet de moeite van het ongelijke span zijn aan. Maar zodra er sprake is van geestelijke groei, bewust beleefd geloof, verandert dat. Dan worden de afstand en eenzaamheid vaak heel scherp geproefd. Er kunnen dan tijden komen dat het kerklid later ontzettend dankbaar is nooit door de gemeente van Christus afgevoerd te zijn.

Appel

Tegelijk geloof ik dat we deze houding gebruiken mogen, moeten zelfs, om krachtig bij te sturen en te appelleren. Jongeren die een ongelovige partner hebben, zeggen soms: Nee, er wordt tussen mij en de HERE geen wig gedreven. Op die woorden mogen we ze aanspreken. Jij zegt, dat deze relatie geen obstakel is voor je dienst aan God? Daar willen we je aan houden. En we verwachten, dat je dat laat merken door trouw te zijn in de kerkgang,

door naar een bijbelkring te gaan en verder actief deel te nemen aan het gemeentelven.

Uitmaken na gemeenschap?

Nog één punt wil ik aan de orde stellen. Hoe te reageren als er tussen het ongelijke span reeds bewust geslachtsverkeer is geweest? Moeten we dan het aandringen op een verbreking van de band staken? Gezien de onlosmakelijke verbondenheid in de Schrift van een totaalrelatie en het geslachtsverkeer, ligt het voor de hand er daarover het zwijgen toe te doen. Toch zijn er ook Schriftplaatsen, die een andere kant uitwijzen. Te denken valt aan Ezra 9 en 10 waar bestaande huwelijksverbanden akkoord verbroken worden. Een andere aksent wordt gelegd in 1 Kor. 7:12-16. Van een scheiding mag slechts sprake zijn wanneer de andere partner erin bewilligt. Toch – opmerkelijk genoeg gezien het zevende gebod – de mogelijkheid van een scheiding wordt om reden van ongeloof niet uitgesloten! Zo zwaar tilt de Schrift aan het ongelijke span. Zelf ben ik hier niet uit. Aan de ene kant spreekt Ps. 15:4 me sterk aan. Van de rechtvaardige lezen we daar: „Heeft hij tot zijn schade gezworen, hij verandert het niet”. Zo moet ook degene die zichzelf helemaal heeft gegeven en van de ander alles heeft ontvangen, de konsekwenties daarvan dragen. Als je met een ander zo ver gegaan bent, mag je niet meer terug. Anderzijds wil ik toch ook wijzen op hetgeen in het vorige artikel aan de orde kwam: het op andere wijze aansprakelijk zijn voor wat je doet, tot je volwassen bent. Verder heeft in onze tijd – helemaal fout natuurlijk – geslachtsverkeer niet die ernst, die het in de Schriften heeft. Nu neutraliseren deze argumenten voor mijn gevoel desondanks Ps. 15:4 niet. Maar wat wel doorslaggevend kan zijn, is dit. Bij een jongere broeder of zuster merk je soms, dat een toegroeien naar de HERE, doet afgroeien van de partner. Het 'onkruid' is een sierplantje geworden. Dan meen ik, dat het met bewilliging van de partner uitmaken van de relatie niet uitgesloten mag worden. Terzijde, niet alleen in dit verband vind ik het jammer, dat de Gereformeerde traditie de mogelijkheid niet kent om tot non of monnik gewijd te worden...

H. Algra, Den Helder

Ik heb er niets aan, dus ik blijf weg

Er was een vraag geweest of de dominee eens een keer een kinderpreek zou kunnen houden. De dominee zat nogal met die vraag in zijn maag. Hij wilde het wel proberen, maar hoe moest je zo iets aanpakken? Het was een onderwerp dat onder de studenten af en toe ter sprake was geweest. Hij had ook wel wat tips onthouden. Toch had hij het als een manco ervaren dat er tijdens de theologie-studie maar weinig aandacht aan was besteed. Hoe kon je nu een bijbelse geschiedenis het beste tijdens een kerkdienst uitleggen aan de kinderen? En sommige mensen bekeken hem al met zulke kritische ogen.... Gelukkig zat er een onderwijzer in de kerkeraad en die kon hem een aantal adviezen geven. De onderwijzer nam ook met zijn predikant de kinderpreek een paar keer door.

Achteraf was het de predikant zelf meegevallen. De reacties van ouders waren positief geweest. Eén van de kinderen had hem zelfs apart bedankt. En een ouder gemeentelid had gezegd dat het net zo goed een preek was geweest voor de volwassenen en dat een gedeelte van de tekst hem nu pas duidelijk was geworden. Het was een pak van zijn hart voor de dominee.

Een boos telefoontje

Maandagmorgen. De telefoon ging. Zonder veel introductie begon een gemeentelid aan zijn klacht. Waarom dat nou zo nodig moest, die aparte aandacht voor de kinderen. Dat gebeurde vroeger ook niet. Als er nog eens zo'n kinderpreek zou worden gehouden, zou deze broeder niet in de kerk komen. Hij had er niets aan gehad, dus dan kon hij maar beter weg blijven.

Op jezelf gericht

In 'Opbouw' werd in augustus en september aandacht besteed aan de zgn. supermarkt-cultuur. Het ging in dat verband vooral over jongeren. Maar deze oudere broeder behandelt de kerkdienst ook alsof het een supermarkt is. Ds. Hans Esbach vertelde in een interview met Arie Verhoef (in *Koers*, 20 augustus 1993) dat de trend van de huidige tijd is: „Als de dominee goed preekt, is het een goede dienst. Als de dominee slecht preekt is het een slechte dienst. Je gaat naar de kerk, wanneer jij daar behoefte aan hebt. En dan alleen daar, waar jij denkt dat je voor jezelf het beste voedsel krijgt. Het is zeer op jezelf gericht”.

Gemeenschap der heiligen

„Als de preek vooral op de kinderen gericht is, blijf ik voortaan weg. Ik heb

er niets aan, dus ik kom niet.” Stel je voor dat we op die manier in vakjes gaan denken. Studenten bezoeken de ene kerkdienst, bejaarden gaan naar een andere kerkdienst. En als de kinderen nu eens zouden gaan zeggen: als de preek op ouderen gericht is, blijven we voortaan weg. Het wonderlijke en het mooie van de gemeenschap der heiligen (en van de leer van het verbond) is nu juist dat we allemaal bij elkaar horen. Jong en oud, academici en weinig geschoolde mensen. Dat de preek soms wat meer accenten heeft voor jongeren en een andere keer weer meer op ouderen is gericht (als je per se in die vakjes wilt denken) doet er dan niet toe.

De reactie van dit gemeentelid is niet alleen een slecht voorbeeld, het is ook principieel onjuist. Willen we de wereld en de kerk alleen bekijken vanuit ons eigen perspectief? Als ik er niets aan heb, blijf ik weg. Of.....?

De kerk is geen supermarkt

Laten we wel wezen: er kunnen redenen zijn waarom iemand de kerkdienst niet kan bezoeken. Dan past het de ambtsdrager om zich terughoudend op te stellen en iemand de ruimte te geven. Vaker gebeurt het dat mensen om andere redenen weg blijven. De invloed van onze samenleving is daar niet vreemd aan. De geestelijke supermarkt: ik kom alleen als het mij goed uitkomt.

Wat is de gemeenschap der heiligen ook alweer? Het betekent in ieder geval dat je trouw bent. Trouw-zijn aan de gemeente doe je door dik en door dun, weer of geen weer, dominee of preeklezer, kinderpreek of preek voor volwassenen. De kerk is nu eenmaal geen supermarkt.

Ingezonden

'Israël'

Met in de voorhoede KH Miskotte en A van Ruler, hebben de NH-kerk en de Gereformeerde kerken, alsook de RK-kerk, hun visie op 'Israël' na WO II herzien, willen herzien. Immers de Sjoa – de vernietiging van miljoenen joden – en de heroprichting van de staat Israël – waarin een levend jodendom functioneert – noopte tot een andere kijk op Israël. De NH-kerk en de Gereformeerde kerken hebben de relatie tussen kerk en Israël nu als „dialoog en wederzijds getuigen” omschreven. Hiermee is een eind gekomen aan de vervangingstheologie (de kerk is in de plaats van Israël gekomen), de grond voor zending onder joden weggefallen en een fase van her- en erkenning van het religieuze jodendom betreden.

Aan deze ontwikkeling in denken wordt binnen de Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK) vrijwel volledig voorbij gegaan. In de schaarse artikelen, die Israël als onderwerp hebben, heeft Israël afgedaan – tijdelijk naar men hoopt. Tot ditzelfde eindoordeel komt ook drs. Biewenga in zijn artikelserie 'Worsteling om Israël' in Opbouw. In zijn beschouwing ontbreekt de andersoortige visie, de andere exegese, vanuit het denken van NH- en Gereformeerde kerken en het jodendom zelf, waardoor de lezer breder geïnformeerd zou zijn en zelf keuzen had kunnen maken.

De verrassende ontdekkingen, die Biewenga doet bij de bestudering van de gelijkenissen uit de evangeliën, blijken nauw aan te sluiten bij de al lang bestaande stereotiepe Israël-opvatting: Israël is Gods volk niet meer. Alle personages met een negatief gedrag staan model voor 'Israël' (eerste zoon, oudste zoon, pachters etc); in figuren met een 'im Grunde' positieve opstelling (tweede zoon, jongste zoon (??)) worden zij herkend, die de waarheid en de gehoorzaamheid verder dragen, in casu de christenheid. Biewenga heeft zich niet los kunnen maken van die stereotiepe Israëlbeeld, dat de laatste eeuwen de christelijke wereld zich heeft gevormd.

Illustratief voor deze wijze van denken is de manier, waarop in de geschiedenis is omgesprongen met de tekst uit Mat. 21, 28-32 (bron: ds J van der Velde, NH/SOW predikante te Deventer). In het gangbare denken wordt in de

gelijkenis van de twee zonen steeds de *oudste, eerste* (!), zoon geïdentificeerd met 'Israël' – immers als eerste uitgenodigd Gods volk te zijn. In de vertaling van het NBG, de Willibrord- of Canisiusvereniging, zegt dan ook de eerste zoon „ja”, maar doet „nee”. Echter in het oorspronkelijke Griekse tweede testament (NT) en in de vertalingen daarna tot en met de Statenvertaling is het de *eerste* zoon uit de gelijkenis, die „nee” zegt op vaders uitnodiging tot werken in zijn wijngaard, maar wel gaat in tegenstelling tot de tweede zoon. Het lijkt aannemelijk, dat 'tekstwijziging' nodig was, om het stereotiepe beeld over 'Israël' te kunnen handhaven.

Is het niet zo, dat luisteraars uitgenodigd worden de allegorie in de gelijkenissen op zichzelf toe te passen? Deze toepassing dient dan niet de vorm te krijgen van „deze karakterisering is voor mij geldig, die persoonsschets slaat op een ander”, maar de herkenning te zijn van *alle* getekende karakters in zichzelf. Jezus vraagt hiervoor bewustwording, roept op tot keuzen bij individuen zowel onder de joden, onder de Farizeeërs – overigens een véél respectabeler groepering dan vaak van de kansels te horen is – als onder Nederlands Gereformeerden. In géén geval valt Jezus een oordeel over Israël als geheel, zomin Hij dat zou doen over de NGK als geheel. Jezus richt zich niet tot Israël als geheel, niet tot de rechtvaardigen uit het huis van Israël (Mat. 9, 13), maar tot „de verloren schapen” (Mat. 15, 24). Het doel van Jezus is dan ook niet „het hart van Israël” te winnen, maar de afgedwaalden te wijzen op het nabij gekomen Koninkrijk van God.

In de epiloog van het eerste artikel in de serie wordt het cruciaal geacht, dat het joodse volk Jezus erkent als messias Israëls. Voor Israël staat of valt hiermee de erkenning als Gods volk. Biewenga gaat helaas niet in op aard en inhoud van de messiasverwachtingen, die men had in het tijdvak, dat het eerste testament (OT) bestrijkt of signaleert in de literatuur uit de periode tussen de twee testamenten (laatste 2-3 eeuwen voor de gewone jaartelling) (den Heyer, deel I).

Voor het joodse volk is de verlossing een wezenlijk geloofsgoed. Een speciale, door God bezielde figuur, de messias, zal de messiaanse tijd inluiden, schiften tussen rechtvaardigen en zondaars, het joodse volk uit de verstrooiing terugbrengen en meewerken aan de totstandkoming van het Koninkrijk Gods op aarde, de toekomstige wereld (Boas, 136-140). In veel perioden in de joodse geschiedenis wordt echter niet gerept van een messias, een geschikt geachte figuur ontbrak. Soms werd de messias geplaatst in een apocalyptisch kader, komend nadat de mensheid door een onafwendbaar, diep dal is heengegaan. Soms krijgt de messias bovenaardse trekken. Maar altijd, als de naam – messias –, valt is de koppeling met

'verlossing' aanwezig.

Voor de jood is met Jezus de messiaanse tijd, het zichtbare Koninkrijk Gods op aarde, de verlossing, die bijvoorbeeld in Jesaja 61 geschetst wordt, *niet* gekomen. Integendeel voor het jodendom is de vrede verder buiten bereik gekomen; 'Auschwitz' was de climax voor de joden.

Tot op vandaag wacht het joodse volk met spanning op de messias als voorbode van de verlossing. Voor de christen is het niet eenvoudig met het OT in de hand – op méér laat de jood zich niet aanspreken – de jood te overtuigen van het messiaschap van Jezus. De loop der geschiedenis pleit tegen de argumentatie van de christenheid.

Hier past ons bescheidenheid; Gods verbond met Israël staat nog steeds recht overeind (Rom. 11, 1). Israël is Gods volk gebleven. Wat de rol van Jezus – anders dan „heerlijkheid voor het volk Israël en licht tot openbaring voor de heidenen” (Luc. 2, 31-32) – voor Israël méér inhoudt, zal mogelijk later duidelijk worden. Wat betekent bijvoorbeeld Jezus' rol als „dienaar van besnedenen om de beloften aan de vaders te bevestigen” (Rom. 15, 8) precies?

Het tot naijver, jaloersheid, brengen van Israël (Rom. 11, 11) op de christenheid door diens levenswandel, zou in theorie in de eerste eeuw van onze jaartelling mogelijk zijn geweest, maar is door 20 eeuwen van verguizing totaal irreëel geworden. Biewenga karakteriseert de kerk in deze periode wat zwakjes als degene, die „zomaar uitglijdt”. Kruistochten en Sjoa zijn maar niet zomaar uitglijders, maar gewilde respectievelijk toegelaten moordpartijen op joden, broeders en zusters van Jezus.

Christenen hebben de weg naar de God van Israël, de God van Abraham, Izaak en Jacob, eerst kunnen betreden, doordat joden Jezus als messias weigerden te erkennen. Zonder deze weigering zouden er geen christenen zijn. Deze weigering zou géén beletsel behoeven te betekenen – en is dit ook aanvankelijk niet geweest – vreedzaam samen te leven in synagogaal verband. In de rabbijnse literatuur uit de eerste eeuw ontbreekt kritiek op Jezus of christenen. Vijandschap later ontstaan tussen synagoge en 'kerk' en het uiteengaan van partijen is veroorzaakt door de zich ontwikkelende christologie en het afwijzen van de geboden (immers de wet was toch volbracht?) door met name heidenchristenen. In de rivaliteit tussen partijen is de groep jood-christenen, bij wie de christologie veel minder tot ontwikkeling was gekomen, weggedrukt (Flusser, 307-338).

In plaats van de verschillen (tegenstellingen) tussen joden en christenen te benadrukken, verdient ontzag en liefde tot God, de Vader, waar beiden voor staan en waarom het óók Jezus begonnen is, méér aandacht. Voor de

praktijk van het leven is deze gelijkgerichtheid wezenlijk. De grote vraag is niet of we zeggen „Heere, Heere” of „Jezus Messias”, maar of we doen de wil van de Vader (Mat. 7, 21). Zoals ook Micha 6, 8 beklemtoont: „Hij heeft U bekendgemaakt...niet anders dan recht te doen en getrouwheid lief te hebben...”.

Want om God, de Vader, gaat het, niet in de eerste plaats om Jezus (Schoon, 272). Immers Jezus geeft de macht terug aan de Vader. Daar loopt het op uit, dat God „alles zal zijn in allen” (1 Cor. 15, 28). Er is maar één weg van liefde en genade naar deze God van Israël, die zich voor goed aan Zijn volk verbonden heeft met een eeuwige liefde (Jer. 31). De gelovige jood loopt op deze weg en verheugt zich dagelijks in zijn ochtendgebed met de woorden van psalm 100: „Goed is de Eeuwige en eeuwig Zijn liefde, van geslacht tot geslacht Zijn trouw”. Niet slechts het OT maar ook het NT (Rom. 9-11) verwijst naar Gods eeuwig verbond met Israël. Wij, gelovigen uit de volken, mogen achter Jezus – een gelovige jood, die het licht is voor de volken – meegaan op deze weg tot de Vader. Zo worden de profetieën uit Jes. 40, 5, 42, 6 en 49, 6 waar; gaande op deze weg zullen de volken de heerlijkheid van Israël erkennen en wordt de profetie van Simeon (Luc. 2, 31-32) vervuld.

Bovenstaand tekstmateriaal – naast de door Biewenga geciteerde teksten (Joh. 14, 6; Hand. 4, 12), die op het unieke van Jezus wijzen – benadrukt de unieke plaats van Gods volk. Er loopt géén weg voorbij Israël.

Literatuur:

- Biewenga M.H.T., *Worsteling om Israël* (1), (2), *Opbouw* 37, 370 en 390 (1993)
- Boas H. Colthof Y., *Wegwijs in het jodendom*, Stichting Jad Achat (Amsterdam), 1985
- Flusser D., *Tussen oorsprong en schisma*, Folkertsma Stichting (Hilversum), 1984
- Heyer den C J., *De messiaanse weg*, delen I, II en III. Kok (Kampen), 1983 e.v.
- Schoon S., *De weg van Jezus*, Kok (Kampen), 1991

K.H.N. Noordhoek, Schalkhaar

M.H.T. Biewenga, Emmeloord

Opnieuw: Worsteling om Israël (Naschrift)

De redactie heeft mij de gelegenheid geboden tot een reactie op het door drs. Noordhoek naar voren gebrachte. Een naschrift als dit behoort m.i. kort te zijn. Dat brengt mij echter in een lastig parket. Noordhoek legt zoveel op tafel dat een korte reactie erop mij nagenoeg onmogelijk voorkomt. Desondanks zal ik trachten mij tot het meest wezenlijke te beperken – ook in de wetenschap dat dit niet de eerste keer is dat in Opbouw over Israël wordt geschreven; ik denk met name aan vele artikelen van drs. H. de Jong, als wiens leerling ik mij met dankbaarheid mag beschouwen.

Stereotiep Israëlbeeld?

Drs. Noordhoek constateert dat ik mij niet los heb kunnen maken van een al lang bestaand stereotiep Israëlbeeld; een oordeel dat trouwens niet slechts mij geldt, maar het geheel van de Nederlands Gereformeerde kerken; de ontwikkeling in de grote kerken is aan ons voorbijgegaan. Deze kwalificeringen lijken indrukwekkender dan ze in feite wel zijn. Beslissingen zullen immers altijd op grond van inhoudelijke argumenten genomen moeten worden, en niet louter op grond van de vraag of iets oud of nieuw is; datgene wat nieuw is, is niet automatisch goed op grond van het feit dat het nieuw is; zo min als het oude vanzelf verkeerd is op grond van het feit dat het oud is. Welnu, ik ben er inderdaad allerm minst van overtuigd, dat de sinds de Tweede Wereldoorlog opgekomen 'Israëltheologie' nu werkelijk zoveel beter is dan de 'oude', 'stereotiepe' opvatting. Het begin van het artikel van Noordhoek maakt me eerlijk gezegd ook direct al wat argwanend; noopten de Sjoa en de heroprichting van de staat Israël tot een andere kijk op Israël? Maar zal een visie die zozeer stoelt op een mengeling van verlegenheid en schaamte uiteindelijk werkelijk stand kunnen houden? Wat gebeurt er wanneer eens een eind komt aan onze verlegenheid en onze schaamte? Is Israël dan nog veilig?

Ons eigen verleden

Zo min als we m.i. gediend zijn met dit soort visies op Israël, net zo min zijn we dat als het gaat om de kerk. In dit verband maak ik bezwaar tegen de – populaire – gedachte dat de kruistochten en de Sjoa zo ongeveer rechtstreeks voor rekening van de kerk komen. Wie er protest tegen aantekent (terecht!) dat 'de Joden', kollektief en exclusief, verantwoordelijk worden gesteld, m.n. voor de dood van Jezus, die verliest aan geloofwaardigheid, wanneer dergelijke kollektieve oordelen wél onbekommerd worden uitgesproken over het verleden van de

kerk. De vraag is vaker gesteld: wat denkt men te bereiken door met zo weinig onderscheidingsvermogen de eigen (!?) geschiedenis te lijf te gaan? Of moeten dergelijke generaliserende oordelen dienen als de duistere achtergrond, waartegen het nieuwe licht des te helderder schijnt?

De twee zonen

Over de vraag naar de oorspronkelijke tekst van Matteüs 21:28-32 bestaat inderdaad verschil van mening; enige voorzichtigheid is dus geboden. Het zou kunnen zijn dat de volgorde van de beide zonen omgekeerd zou moeten worden. Echter: dat dit de oorspronkelijke Griekse tekst zou zijn, zoals Noordhoek stelt, is allerm minst bewezen.

Laat ik eens een andere stem laten horen; en daarvoor kies ik dan iets niet vanuit onze kerken, maar – ik zou haast zeggen: uit onverdachte hoek: E. en D. Monshouwer-Bakker, in *De Eerste Dag*, herfst 1981, blz. 17; zij schrijven:

„De Statenvertaling en Groot Nieuws geven de volgorde van de twee kinderen juist andersom dan NBG en Willibrord. Zij gaan daarvoor uit van een tekst, die berust op de meerderheid der handschriften. De tegenwoordig algemeen aanvaarde volgorde is die van de codex Vaticanus. De gewoonte om de onwillige zoon, die zich bekeert, voorop te zetten () wordt mogelijk wanneer men uit het oog verliest, dat het gaat tussen Israël en de volkeren. Dat men inderdaad deze gelijkenis uit dat verband losmaakte blijkt uit de aantekening van de Statenvertalers: 'Door den eersten zoon worden verstaan de openbare zondaars, die, zich bekeerende, het Evangelie gehoorzaam zijn. Door den tweeden zoon worden verstaan degenen, die belijdenis doen van God te dienen, en nochtans in der waarheid zulks niet doen'.” Tot zover dit citaat. Is daarmee nu bewezen dat de 'bekende' volgorde de juiste is? Nee. Maar wel wil duidelijk gemaakt zijn dat de zaak wat ingewikkelder ligt dan Noordhoek het voorstelt.

Laatste opmerking hierover: voor wat ik heb betoogd in mijn eerste artikel is de onderhavige kwestie niet van heel veel belang; ook als deze tekst weg zou moeten vallen, blijft er nog genoeg over om het centrale van mijn verhaal voluit staande te houden.

Wat is dat centrale?

Wat ik níét heb beoogd is een allesomvattende Israëltheologie te presenteren; mijn doel was bescheidener. De in veel discussies over dit onderwerp centraal staande hoofdstukken 9 tot en met 11 van de brief aan de Romeinen

heb ik zelfs helemaal niet genoemd. Ik wilde nu juist eens een aantal andere Schriftwoorden tot klinken brengen. (Is het toeval dat drs. Noordhoek in heel zijn Ingezonden verder met geen woord ingaat op ook maar één van de door mij in twee artikelen naar voren gebrachte Schriftwoorden – met uitzondering dus van de gelijkenis van de twee zonen?)

Waar de aanhangers van de twee-wegen-leer in feite op een klein aantal teksten uit de bijbel zijn aangewezen, daar was het mijn intentie om zichtbaar te maken dat er een andere lijn door de bijbel heenloopt, wat onopzettelijk, maar als je er oog voor hebt gekregen toch wel heel duidelijk: déze lijn dat het heil ook voor Israël niet vanzelf spreekt, maar altijd vraagt om de inwilliging van het verbond, dat wil zeggen, Nieuwtestamenteisch geformuleerd: om geloof in de van God gezonden Messias.

De Messias-verwachting

Naar aanleiding van de – door Noordhoek blijkbaar tamelijk integraal overgenomen, maar bepaald niet onomstreden – visie van C.J. den Heyer op de Messias-verwachting in Israël ten tijde van Jezus, zou ik hier niet zozeer een discussie met Den Heyer willen beginnen, als wel een moment stil willen staan bij een Schriftgedeelte dat voor mij in dezen van het grootste belang is, namelijk Matteüs 16:13-25. Wat is daar aan de hand? Daar is in de eerste plaats die prachtige Messiasbelijdenis van Petrus; boven zichzelf uitsprekend belijdt hij dat Jezus is de Christus, de Zoon van de levende God. Het vervolg van dat grootse moment is opvallend. Ik noem drie dingen.

1. Het eerste wat we horen is dat Jezus Zijn discipelen uitdrukkelijk verbiedt om te zeggen dat Hij de Christus is. Waarom? Ik weet daar geen andere verklaring voor dan dat het noemen van de Messias-naam op dit moment onder het Joodse volk een volkomen verkeerd beeld zou oproepen; Jezus' zending zou daarmee niet gediend zijn, integendeel: het zicht op Hem zou verduisterd worden.

Met andere woorden: Jezus is Zich ervan bewust dat Hij een andere Messias is dan door Zijn tijdgenoten werd verwacht. Hij sluit Zich niet aan bij de bestaande Messias-verwachting, sterker nog: Hij laat blijken dat die Messias-verwachting juist een hinderenis kan zijn om Hem te herkennen en te erkennen als de van God gezondene.

2. Daar sluit het tweede onmiddellijk bij aan; in vers 21 immers gaat Jezus ook de Messiasverwachting van Zijn leerlingen corrigeren. Nu in de binnenste kring van Zijn discipelen het geheim van Jezus voor het eerst zo openlijk is uitgesproken, nu is Hem er alles aan gelegen om tenminste in déze kring het grote misverstand rond Zijn persoon en Zijn zending tegen te gaan. En dan vertelt Hij hen dat Hij géén Messias is die de verlossing zal brengen langs enigerlei voor mensen

voorstelbare weg, maar dat Hij dat zal doen langs de weg van nederlaag en ondergang: *Van toen aan begon Jezus Christus (!) Zijn discipelen te tonen dat Hij naar Jeruzalem moest (!) gaan en veel lijden van de zijde der oudsten en overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden, en ten derde dage opgewekt worden.*

3. Het derde waar ik op wil wijzen is de zo heel typerende reactie hierop van Petrus. In Petrus' Messias-verwachting past geen lijden en sterven; en daarom probeert hij met een indrukwekkend ingrijpen Jezus mee te krijgen voor zijn opvattingen. Nu hij immers zo mooi zijn geloof heeft beleeden, en het langzamerhand duidelijk begint te worden dat Jezus de Messias is, nu moet er ook handelend opgetreden worden, de Messias waardig. En als Jezus dan blijkbaar even een inzinking heeft, dan zal hij, Petrus, Hem daar wel overheen helpen: Kom op, Messias, we gaan er tegenaan! (Even een merkwaardige associatie die op dit punt onweerstaanbaar bij mij bovenkomt: op een vergelijkbare manier als Petrus hier aan Jezus staat te trekken, wordt er nu al tijden in New York getrokken en gesjord aan rebbe Schneerson, de leider van de Lubavitser Joden; met grote aandrang wordt hem gevraagd zichzelf nu bekend te maken als de Messias. Zou het typerend zijn voor de Joodse visie op de Messias dat hij blijkbaar de helpende hand nodig heeft van zijn trouwen om over de drempel van de aarzeling en de twijfel heen te stappen? Ik vat samen: Petrus heeft een bepaalde Messias-verwachting (en hij zal die gedeeld hebben met anderen in zijn tijd). Maar wat Jezus hier doet is níét daarbij aansluiten, maar daar een gigantische correctie op aanbrengen.

In het spoor van Den Heyer wordt de onder de mensen in die tijd bestaande Messias-verwachting de verstaanshorizon voor het optreden van Jezus; Hij wordt opgesloten binnen de menselijke verwachtingspatronen. Wat Jezus volgens het Evangelie echter doet, is juist die menselijke verwachting corrigeren, doorkruisen, haar radikaal transcenderen, te boven gaan.

Hier achter ligt uiteraard een geloofsvraag: zie je Jezus als iemand die van beneden komt, of van Boven? Als Hij van beneden komt, dan zijn inderdaad de in Zijn tijd levende verwachtingen beslissend voor wat Hij wel of niet kan hebben gezegd en gedacht. Zie je Hem daarentegen als komende van Boven, dan zijn de in Zijn tijd bestaande verwachtingen weliswaar niet waardeloos geworden, maar ze kunnen toch niet meer dienst doen als de tralies van de kooi waarin Jezus opgesloten zit.

Is Jezus de Christus?

Noordhoek pleit voor een vreedzaam naast elkaar leven van Joden en Christenen, van synagoge en 'kerk' (waarom kerk mét, en synagoge zón-

der aanhalingstekens wordt geschreven is mij niet duidelijk). Ik denk dat wie zo iets voorstelt de aan de Joodse theologie inherente werfkracht onderschat. Het Joodse denken doet een appél op de mens, het daagt uit tot activiteit, tot een grijpen van datgene wat voorgesteld wordt als liggend binnen het bereik van de mens.

Wie kiest voor deze weg, is zo goed als gedwongen om dan ook telkens een stap verder te doen. Het blijft niet bij een gelijkwaardig naast elkaar zetten van de weg van Israël en de weg van de gojim; de ene zónder Jezus, de andere mét Hem. Er zit in deze keuze een soort dwangmatigheid, die is verbonden met het loslaten van de noodzaak ook voor Israël om Jezus als de Messias te erkennen en te aanvaarden.

Dat is ook aan te wijzen in het artikel van drs. Noordhoek. Ik citeer: „Het doel van Jezus is dan ook niet 'het hart van Israël' te winnen, maar de afgedwaalden te wijzen op het nabij gekomen Koninkrijk van God". Hier wordt Jezus een profeet, zoals er meer profeten zijn geweest; Zijn werk gaat niet uit boven dat van een Jesaja of een Johannes de Doper. Wat hier uit het zicht verdwijnt is dat Jezus afgedwaalden maar niet *wijst* op het Koninkrijk, maar dat in Hem, in Zijn persoon, dat Koninkrijk *present* is. Hij is de Zoon, Hij is degene die *ten laatste* (Matteüs 21:37) door de Vader gezonden wordt. Jezus is uniek!

Ik noem in dit verband ook nog het bekende woord van Paulus uit Galaten 3:16, waar hij – via een voor onze begrippen heel Joodse manier van argumenteren! – de belofte voor Abraham en zijn nageslacht onverbrekkelijk vastmaakt aan Hem, die hét zaad van Abraham is: Jezus, de Christus. Werkelijk: de bijbel verzet zich aan alle kanten tegen een degradatie van Jezus, die Hem minder maakt dan wat Hij pretendeert te zijn: de Messias voor Jood en heiden.

Het tweede citaat uit het artikel van Noordhoek sluit hierbij aan: „Voor de jood is met Jezus de messiaanse tijd, het zichtbare Koninkrijk Gods op aarde, de verlossing, die bijvoorbeeld in Jesaja 61 geschetst wordt, *niet* bereikt". Ik vraag: hoelang kun je na zo'n uitspraak nog volhouden dat voor een Christen die Messiaanse tijd *wél* bereikt is? Het lijkt me werkelijk van tweeën één: ófwel Jezus is de Messias, óók voor de Jood – ófwel Hij is níét de Messias voor de Jood, maar dan ook niet voor de niet-Jood. Ik zie niet hoe een Christelijke theologie – als ze tenminste meer wil zijn dan godsdienstwetenschap – zich in dit dilemma staande wil houden, en de keus voor één van beide consequenties op de langere termijn wil ontlopen. De twee-wegen-leer lijkt mij daarom de markerende te zijn van een – per definitie beperkte – overgangstijd.

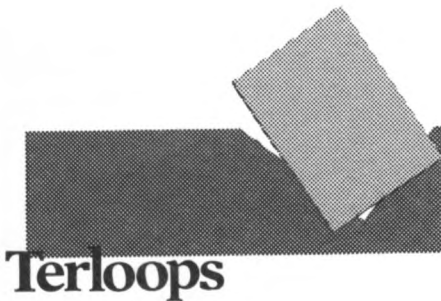
Maar gij, wie zegt gij dat ik ben?

Het zal niemand verbazen dat ik meen uitdrukkelijk Nee te moeten zeggen

tegen de laatste passage van het Inge-zonden. Daar wordt – om slechts het belangrijkste te noemen – het unieke van Jezus op één lijn gezet met het unieke van Israël; zoals er geen weg voorbij Jezus loopt, zo ook niet voorbij Israël.

Echter: de vraag „Wat dunkt u van Israël?” is van een andere orde dan de vraag „Wat dunkt u van de Christus?” Het antwoord op de eerste vraag mag aanleiding zijn tot een goed gesprek, tot een gedachtenwisseling, tot een discussie – het antwoord op de tweede vraag is beslissend voor het eeuwig heil, is een zaak van leven en dood.

P.C. van Wijk, Zaltbommel

Brieven van een moeder

Mijn moeder werd geboren in Well in de Bommelerwaard. Daar woonde ze, totdat ze na haar huwelijk naar Zaltbommel vertrok. Ze was 20 jaar, toen haar moeder overleed. Ik ken mijn grootmoeder van moeders kant dus alleen uit verhalen én uit enkele brieven, die ze in het jaar voor haar overlijden schreef aan een oom van me. De eerste brief is van 28 augustus 1912. De vorige dag was mijn grootvader jarig, maar mijn oom Teunis, die al jong naar de grote stad (Rotterdam) was vertrokken was niet geweest: „...wij hebben den verjaardag verge-noegd doorgebracht als u ook aan-weesig waart geweest dat was wel zoo gezellig voor ons geweest u hebt nogal veel vrij voor een dag maar dan kunt u niet naar huis koomen als u er een dag bij kont krijgen dan moet u toch is over koomen...”

Ze schreef alles maar achter elkaar door, was weinig naar school geweest en wist met hoofdletters en leestekens geen raad. Oom Teunis kwam niet zo vaak thuis, hij was al jong vervreemd van het gezin, maar zijn moeder schreef hem trouw over de alledaagse dingen, maar ook over het geloof.

„... vader heeft wel drie weken boeren-werk gemaakt (hij was ook manden-maker) ... en vader blijft altijd nog maar moe dat beetert maar niets...
... u hebt zeeker een Godvrugtig kost-huis ... nu ik heb u altijd geweest op die God die u op u levensbaan hel-

pen kan en nu hoop ik dat gij u aan hem vast zult sluiten ... en dan verlaat hij u niet ik breek af met de pen maar niet met mij hart...”

Op 3 januari 1913 wordt er weer een brief geschreven. Die begint zo:

„Daar wij u brief met veel genoegten ontvangen hebben wil ik u vanavond ook wat van ons laten hooren het is vanavond uitvoering van de zang be-grijpt u wel dat Moeder alleen tuis is ik dacht nu zal ik is aan Teunis schrijven de kersdagen zijn heel gezellig door-braght...”

Na wat verteld te hebben over de gebeurtenissen en het bezoek met Kerst-mis gaat het zó verder:

„verder is hier ales nog al het zelfde wij haden het ook wel gezellig ge-vonden als u ook tuis was geweest maar daar moeten wij ons ijgen maar in troosten dat u niet kunt als u wilt als u op mij verjaardag kont koomen (2 februari) dat was wel aardig ik hoop mijn zoon dat wij dit jaar met veel genoegten door mogen brengen 1912 is wel goed geweest wegens de (ge) sondhijt maar u zoo het huisgezin verlaaten wegens uwe toekomst (hij was toen 23 jaar) heelemaal onder de vreemde en joost (een andere broer van mijn moeder) zoo een plan maa-ken dat nog erger was voor zijn Ou-ders en denk ik savens als ik mij ten rusten leg hoe zal het met de bijden zijn maar ik heb de Heere gebedden dat toch ales het beste uit mocht val-len...”

Op 1 mei 1913 schreef m'n grootmoe-der weer een brief aan haar zoon Teu-nis:

„... en vernomen dat het u goed gaat in rotterdam en dan moet u door sHeere goedhijt maar tevreden zijn...”

Er zijn problemen tussen Teunis en zijn meisje:

„ik zou niet graag hebben dat u en Cor moeiten kreegen al zoo lang met elk-ander gegaan en zoo veel van haar gehouden toen ze te heusden was door weer en wind heene...
... en een brief van joost die gaat mor-gen naar den harskamp (hij was be-roepsmilitair) en als hij kan dan komt hij met pinkstere naar huis als u na de pinkstere is een Zondag vrij hebt komt dan ook is met de trijn alleen want vrije dagen zult u nog zoo gou niet heben dan kunne wij nog praten dat zou wel gezelliger zijn als schrijven teunis denk er om dat u niet laat verlij-den van een ander Meisje want een mens is zwak voor de verlijding...”

De moeder had niet alleen zorgen over haar zoon Teunis, maar ook over zoon Joost:

„...ik heb joost ook 3 weken geleeden geschreeven die wou met pinkstre

naar huis koomen met zijn meisje maar dat stemt vader niet toe als het zijn zin is dan moet hij het voor ons niet laten...” (het meisje was rooms-katholiek, maar ze was later wel de tante van wie ik het meest heb gehou-den).

Maar de moeder verzucht:

„...maar het eene swaarighijt is nog niet weg of het ander is er al weer verder gaat het heel goet wij druk aan het schoon maaken de koe heben nog niet gekalfd Ze kunnen nog al is naar den hoogewaart (de wei) tippele pietje (m'n moeder) had het goet naar haar zin gehad in rotterdam roel en lies (ook jonge mensen uit Well, die naar Rot-terdam waren vertrokken) waar heel aardig tege haar geweest verders hoop ik het beste van u bijde en schik u nu maar in...

...doet de groete aan u kostvrou en past goed op gegroet van moeder die altijd voor u en joost bid dat jullie het goed gaat'

Enkele weken na deze laatste brief is m'n grootmoeder overleden. Ze was een biddende moeder. Zo zijn er ve-len. Gelukkig, want hun gebed heeft kracht.

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van meer dan plaatselijk belang. Opgave: tel. 05130-20476.

1994

6 jan.	Bezinningsavond ambtsdragers regio Noord-Nederland te Heerenveen
12 mrt.	Landelijke Vergadering Apeldoorn
16 april	Landelijke Ontmoetingsdag Barneveld
7 mei	Zendingsvoorjaarsvergadering Leerdam met samenwerkende kerken
17 mei	Predikantenkonferentie te Apeldoorn
19 nov.	Zendingsnajaarsvergadering Leerdam met samenwerkende kerken

Geestelijke verzorging van militairen

Rapport van de COMMISSIE van de NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERKEN voor de GEESTELIJKE VERZORGING VAN MILITAIREN aan de Landelijke Vergadering van Apeldoorn (1994)

Dit rapport gaat over de werkzaamheden in de periode februari 1990 tot april 1993.

1. De commissie werd op het moment van opstellen van dit rapport gevormd door:

- a. Ds. J.M. Smelik te Nieuwegein, voorzitter;
- b. Kolonel der Koninklijke Marechaussee b.d. B.H. van Wijk te Apeldoorn, vice-voorzitter;
- c. Luitenant-kolonel der Koninklijke Luchtmacht C.Ph. de Goede te Veenendaal, secretaris;
- d. G.S. van der Bijl te Ugchelen, penningmeester;
- e. Luitenant-ter-zee der Koninklijke Marine J. Leene te Den Helder;
- f. Ds. K. Muller te Heerenveen.

In bovengenoemde periode hebben er binnen de commissie enkele mutaties plaatsgevonden.

In 1990 traden Ds. Goudzwaard en Ds. J.A. de Vries af; eerstgenoemde werd als voorzitter opgevolgd door Ds. J.M. Smelik, die per 1 okt. 1989 als legerpredikant met functioneel leeftijdsontslag is gegaan.

Wegens verandering van functie moesten de leden de Kapitein der Infanterie P.C. van Helden en de Kolonel der Militair Juridische Dienst Mr. C.H. Blok hun lidmaatschap respectievelijk per 16 maart 1991 en 20 maart 1993 neerleggen.

Ds. K. Muller aanvaardde medio 1992 het verzoek om als lid toe te treden. Kol. Van Wijk, die in datzelfde jaar aan de beurt van aftreden was, werd bereid gevonden als lid aan te blijven en namens de Commissie zitting te blijven nemen in het CIOM totdat er een opvolger voor deze functie beschikbaar zal zijn.

Dhr. Van der Bijl is in 1993 aftredend. De Commissie hoopt de Kerken binnenkort ter aanvulling op dit rapport de namen te noemen van broeders, die bereid gevonden werden deze vacatures te gaan vervullen.

Bij aanvaarding van dit rapport door de eerstkomende Landelijke Vergadering moge de Commissie zich door de Kerken gemachtigd achten ook in den vervolge namens haar de Geestelijke Verzorging van militairen te behartigen.

De Commissie streeft ernaar de duur van het lidmaatschap te beperken tot vijf jaar, eventueel te verlengen met een tweede periode. Als leeftijdsgrens geldt 65 jaar. Er is een rooster van aftreden.

2. De volgende Nederlands Gereformeerde predikanten zijn in vaste dienst werkzaam.

Bij de Koninklijke Landmacht:

- a. Ds. P. Dekker, gestationeerd in de Kolonel Palmkazerne te Bussum;
 - b. Ds. J. Plantinga, gestationeerd in de Legerplaats Oldebroek;
 - c. Ds. C.C. Koolsbergen, gestationeerd in de Generaal-Majoor Kootkazerne te Stroe;
 - d. Ds. C. Smit, gestationeerd in de Legerplaats Hohne (Duitsland).
- Bij de Koninklijke Luchtmacht:
- e. Ds. W.H. Louwerse, tot voor kort toegevoegd aan de Hoofdluchtmachtpredikant te Den Haag en sinds begin 1993 gestationeerd op de Vliegbasis te Leeuwarden.
 - f. Tevens is Ds. J.M. Smelik sinds 1 maart 1991 op part-time-basis werkzaam in het Militair Penitentiair Centrum te Nieuwersluis.
 - g. Gedurende ruim een jaar (mei 1990 tot juni 1991) was Ds. A.W. Vos, daartoe afgestaan door de Kerken van Lisse en Heemstede, als 'jaarling' werkzaam in Bussum en Crailo (Kon. Landmacht).

De Commissie is verheugd over het goede contact met de krijgsmachtpredikanten; deze bezoeken tweemaal per jaar de vergaderingen van de Commissie en rapporteren uitvoerig over hun werkzaamheden en bevindingen. De Commissie is ervan overtuigd, dat hun arbeid zeer veel van hen vraagt, maar ook, dat zij door hen, onder en voor wie zij werken – en ook door hun hoofden van dienst – bijzonder gewaardeerd worden.

3. Aangezien er ook bij de diensten Geestelijke Verzorging van alle krijgsmachtdelen een aanzienlijke reductie doorgevoerd wordt, geldt er sinds enige tijd een personeelsstop. Om die reden moest de Commissie voorlopig afzien van het werven van nieuwe krijgsmachtpredikanten.

Wel zal onderzocht worden of er mogelijkheden gevonden kunnen worden om het aantal reservekrijgsmachtpredikanten te vergroten; momenteel zijn er binnen de Ned. Geref. Kerken slechts twee reservelegerpredikanten, te weten Ds. K. Muller en Ds. A.W. Vos.

4. De inbreng van onze Kerken in het CIO-M (Contact in Overheidszaken Militair, een forum waarin de Protestantse kerkgenootschappen, die predikanten aan de krijgsmacht hebben afgestaan, samenwerken) is gewaarborgd door het lidmaatschap van Kol.b.d. B.H. van Wijk. Dat zijn inbreng gewaardeerd wordt bleek wel uit het feit, dat hij is opgetreden als voorzitter van de Commissie Regelingen van het CIO-M.

Deze Commissie werd ingesteld met de opdracht voorstellen te doen voor

afspraken en regelingen betreffende de voorwaarden, waaraan krijgsmachtpredikanten moeten voldoen voordat zij in dienst treden, en inzake te volgen gedragslijnen in geval predikanten mochten disfunctioneren.

Enkele belangrijke onderwerpen, die in het CIO-M besproken werden, waren de volgende.

a. Het Rapport van de Commissie-Hirsch Ballin over de omvang van de diensten Protestantse, Rooms-Katholieke en Humanistische Geestelijke Verzorging (het zogenaamde 'drie pilaren-onderzoek'); de uitkomst van het onderzoek leidde voor de Protestantse G.V. tot een reductie van het aantal plaatsen van 109 naar 99. Deze vermindering komt nog bovenop de 15% reductie, die voor de gehele G.V. geldt. De omvang van de Protestantse G.V. zal in 1995 zodoende 84 formatieplaatsen inhouden: Kon. Marine 15, Kon. Landmacht 52, Kon. Luchtmacht 17.

b. Over het onderwerp 'Scholing en toerusting' werd door het CIO-M een notitie opgesteld en een standpunt bepaald.

Het CIO-M is van oordeel, dat „de bijzondere werksituatie bij het militair pastoraat vereist, dat de krijgsmachtpredikanten beschikken over vaardigheden in het omgaan met grote groepen kerkelijk weinig of niet geïnteresseerde jonge mensen, die kritisch staan tegenover de krijgsmacht – waarin velen van hen als dienstplichtige zijn geplaatst – en tegenover de Kerk ... Daarnaast dient de krijgsmachtpredikant een gelijkwaardige gesprekspartner te zijn in overlegssituaties betreffende zowel individuele als groepsgewijze (dis)functioneringsproblemen”.

c. Ook ten aanzien van werving en geschiktheid werd door het CIO-M een notitie vastgesteld. Daarin worden als voorwaarden vooraf voor het in dienst treden genoemd:

- opleiding en vorming aan een theologische faculteit of hogeschool met de daaropvolgende kerkelijke opleiding;
- bevoegdheid tot het vervullen van het ambt van gemeentepredikant of predikant in algemene dienst;
- duidelijke motivatie voor het krijgsmachtpastoraat;
- voldoende verwantschap met de in de (in 1986 door het CIOM vastgestelde) profielschets genoemde criteria;
- in eerdere functie blij hebben gegeven van goed pastoraal functioneren en van goede communicatieve eigenschappen;
- in staat zijn te functioneren zonder

achtergrond en ondersteuning van een kerkelijke gemeente;

– duidelijke bereidheid tot deelname aan aanvullende scholings- en toerustingsprogramma's.

Verder wordt in dit stuk aandacht gegeven aan een eventueel disfunctioneren en aan het voorkomen daarvan.

d. Meermalen werd binnen het CIO-M gesproken over de toekomst van de Geestelijke verzorging binnen een sterk-gewijzigde krijgsmacht. Het CIO-M is van mening, dat de Overheid ook voor een vrijwilligersleger de verplichting van een totaal-zorg, dus inclusief geestelijke verzorging, heeft.

5. Gedurende de afgelopen periode hebben Commissie en predikanten zich uitvoerig en intensief beziggehouden met de relatie tussen de Kerken en de krijgsmachtspredikanten. Daarbij kwamen de volgende aspecten aan de orde.

a. Samen met de echtgenotes van de predikanten werden – onder leiding van mevr. De Rijk van de Stichting Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk – gedachten en ervaringen uitgewisseld over het thema 'Het gezin tussen pastorie en defensie'.

b. De uit 1974 stammende en op sommige punten verouderde 'Regeling voor de kerkelijke positie van krijgsmachtspredikanten' werd herzien en is inmiddels aan de Kerken toegezonden; aan de Landelijke Vergadering van Apeldoorn is het verzoek gedaan uit te spreken, dat deze Regeling door de Kerken aanvaard en vastgesteld wordt.

c. Ter sprake kwam ook, op welke wijze het contact met onze Kerken in het algemeen geïntensiveerd zou kunnen worden. Krijgsmachtspredikanten zouden vanuit hun specifieke werkveld en werkervaring een positieve bijdrage kunnen leveren aan de Ned. Geref. Kerken die hen voor hun bijzondere arbeid hebben afgestaan. Uit een onderzoek onder deze predikanten is gebleken, dat zij onder meer op het gebied van pastoraat aan randkerkelijken en buitenkerkelijken, van evangelisatie en apostolaat, van crisispastoraat en conflicthantering, van omgaan met vredesvraagstukken en andere problemen van de samenleving een zekere expertise hebben opgebouwd.

Daarnaast is werken in een multidisciplinair team hun niet vreemd. Wellicht zou deze kennis, kunde en ervaring op een of andere wijze, hetzij actief, hetzij in adviserende zin, aan onze Kerken ten goede kunnen komen. De Commissie denkt daarbij bijvoorbeeld aan incidenteel inschakelen van krijgsmachtspredikanten bij gemeentevergaderingen, kerkeraadswerk, regiovergaderingen en jeugdbijeenkomsten – uiteraard voorzover dat naast hun gewone werkzaamheden mogelijk is.

6. De Protestantse Geestelijke Verzorging binnen een veranderde en veranderende krijgsmacht was ook op de vergaderingen van de Commissie met de dienstdoende predikanten onderwerp van gesprek.

De Commissie realiseert zich terdege, dat het afschaffen van de opkomstplicht en de veranderde taakstelling van de krijgsmacht (vredestaken overal ter wereld) ook voor het werk van de krijgsmachtspredikanten grote gevolgen zullen hebben. Zij hebben tot taak de vrijwillig dienende militairen (zowel de 'beroeps-bepaalde-tijd' als de 'beroeps-onbepaalde-tijd') in een spannend tijdsgewricht vol vragen en onzekerheden wijs en zorgvuldig pastoraal te begeleiden.

Intussen wordt ook van henzelf verwacht, ja geëist, dat zij bereid zijn waar en wanneer ook ingezet te worden voor peace-keeping of ook peace-enforcing operaties.

Een van onze predikanten, namelijk ds. Koolsbergen, heeft in 1992 een periode in het voormalige Joegoslavië gediend; het boekje, dat hij daarna onder de titel 'Gebed uit Joegoslavië' schreef, laat duidelijk zien, hoeveel er in een dergelijke situatie op een krijgsmachtspastor af komt en hoeveel er van hem gevraagd wordt.

Zo vormen onze krijgsmachtspredikanten – evenals zovele andere categoriale pastores – in zekere zin de voorhoede en pioniersgroep van de Christelijke Kerk in een zich snel evoluerende samenleving en volkerenwereld, waarin meer en meer grenzen doorbroken worden, met alle gevolgen vandien.

Om daarin met woord en daad goede getuigen van de Heer van de Kerk, Jezus Christus, te zijn, hebben de krijgsmachtspredikanten de steun, het begrip, de waardering, het meeleven en de voorbede vanuit het kerkelijk thuisfront hard nodig.

De Commissie wil de Kerken graag opwekken om hun die metterdaad te bieden.

Novemberaktie voor L'Abri-apparatuur

Aan 't eind van 1993 wil ik deze aktie graag afsluiten. Met een mooi resultaat: het streefbedrag 5000 gld. is, dank zij Uw hulp, bereikt! Het is hartverwarmend om te ervaren hoe we samen op deze manier een beetje kunnen meehelpen in het werk van L'Abri: mensen bereiken met het evangelie. Oude banden in de gemeente van Baarn reageerden óók enthousiast: het sluitstuk van de aktie kwam van onze mensen daar. Dank je wel, Peter van der Groep! Hieronder treft U de beloofde verantwoording van de giften aan; als ieder de laatste drie cijfers van z'n eigen giro of banknr. kent, is het duidelijk!

giro br P.A. te B.	10,-	784 D. v. O.	250,-
227 J. v. d. B.	500,-	936 J.W.	25,-
862 W.B.	100,-	476 J. Vr.	15,-
802 J.B.	100,-	476 J.D.	25,-
861 C. v. d. M.	25,-	451 H.L.	250,-
902 W.Z.	25,-	810 C. v. 't H.	20,-
276 J. v. Str.-Sm.	35,-	681 D.D.	100,-
838 R.R.-Zw.	10,-	476 H.G.	20,-
968 H. v. H.	25,-	457 G.L.-W.	25,-
989 B. v. d. Gr.	15,-	946 K.K.	100,-
616 W. v. E.	40,-	247 N. de G.	50,-
009 A. v. d. Vl.	25,-	881 P.P.	50,-
531 H. v. G.	15,-	562 S.V.	50,-
821 J. v. K.	100,-	476 D.T.	25,-
852 H.T.	250,-	476 A.A.-E.	40,-
476 A.H.	50,-	476 H.K.	25,-
805 H.A.	35,-	369 R.K.	25,-
734 J.B.	50,-	778 J. v. 't Z.	25,-
476 J.S.	25,-	429 E.A.	25,-
476 J.B.	50,-	938 J.O.	50,-
836 I.L.	50,-	297 O.S.	50,-
924 A.D.	25,-	206 Chr. C.	15,-
067 J.K.	25,-	423 Z. v. D.	50,-
010 T.T.	800,-	476 A. v. O.-v. B.	25,-
334 W.H.	10,-	217 J.R.-J.	50,-
467 J. v. V.	50,-	735 v. B.	50,-
898 K. v. d. T.	200,-	857 F.v.D.	25,-
321 J.B.	25,-	476 J.L.-Kr.	50,-
111 J. v. d. W.	100,-	597 J.F. de J.	50,-
289 K.P.	100,-	632 Z.E.K.	300,-
523 J. v. d. S.	50,-	16 Dec.	4830,-
536 G. v. d. B.	50,-		

U ziet hoe rijk U allen heeft bijgedragen! Enkele nagekomen giften hoop ik nog in 't volgend nummer te verantwoorden.

't Bedrag ad 5000,- heeft L'Abri reeds ontvangen.

A. Muys-Buwalda

In de komende nummers (o.a.):

Christien Breman, Afrikaanse Evangelische Alliantie houdt internationale assemblee

H.R.S. van der Veen, Orgel en gemeentezang

C.N. van de Ziel, De zonde van het inkapselen

C.N. van der Ziel, Wie zijt gij, grote berg?

Petersburg 'Open christianity'

Tot nu (10 dec.) toe is aan giften voor het christelijke onderwijs in Petersburg binnengekomen:

f 50,- T.H., f 500,- J. v.d. B., f 100,- C.d.P., f 25,- H.A., f 10,- M.W.R., f 250,- E.S., f 100,- N.W., f 50,- B.P.V., f 250,- A.K.J., f 30,- L.M., f 25,- S.G. f 10,-, W.W. (samen f 1400,-). Alle gevers hartelijk dank. Sommigen hebben mij erop gewezen dat de gegevens van de Rabo-bank incompleet waren. Mijn excuses. Hierbij volgt een verbeterd adres voor al degenen die op dit bericht hebben gewacht om hun gaven over te maken: Rabo-bank Ingen, Postgiro van de bank: 882376 Rekeningnummer bij de bank 3411.03.586 (dit is de lopende rekening van L'Abri – ik moet het zelf doorstorten naar de spaarrekening die ik in het vorige nummer noemde). Graag met vermelding Open Christianity/Petersburg.

W.G. Rietkerk

Wilna Smienk-van 't Hul, Haaksbergen

Christelijk gedrag

Toen ik opgroeide in de jaren zestig, heb ik een beetje een merkwaardig beeld van christenen gekregen. Aan de ene kant waren er de volwassenen, voornamelijk gereformeerden, allemaal echt gelovig en meestal ook wel een voorbeeld van christelijke levenswandel. Zij gaven mij de dingen mee waarmee ik verder moest in het leven.

Daarnaast waren er de kinderen, bijna allemaal ook gereformeerden behalve dan de vriendinnetjes uit de straat. Ik zat op een gereformeerde basisschool die nu nog steeds bestaat. Toen ik zes jaar werd heb ik nog een klein jaar les gehad in een somber lokaal achter de kerk in Kampen, daarna verhuisden we naar het nieuwe gebouw. Dat staat er dus nu zo'n 32 jaar.

De eerste jaren kwam ik redelijk door maar al snel is het pesten begonnen. De kinderen van toen weten er misschien niets meer van maar mij staat het in de herinnering gegrift. Het heeft zo'n drie, vier jaar geduurd

tot aan het eind van de lagereschool. Wat was ik blij dat ik ervan verlost was.

Ik ging naar een christelijk lyceum. Blijkbaar straal je iets uit als je zolang het mikpunt bent geweest, bovendien zat mijn grootste vijandin bij mij in de klas. In elk geval ging het allemaal gewoon door, nog eens drie jaar. Toen bleef ik van ellende zitten en kwam tot mijn opluchting in een 3-havo klas waar ik geaccepteerd werd. Dat ik niet meer op de HBS zat kon me niets schelen. Tot mijn verbazing werd ik zelfs populair, ik werd gevraagd voor feestjes, kortom ik bloeide op. Toen ik ging studeren kon niemand meer iets van mijn verleden als muurbloem merken.

Waarom beschrijf ik dit zo uitgebreid? Omdat het mij gevormd heeft.

Wat onze kerk betrof: de volwassenen waren okay maar de kinderen, later jongeren, hoefde ik niet. Er is een periode geweest dat ik bewust niet-christelijke vrienden zocht. I.h.a. waren zij een stuk beter te pruimen aangezien zij vaak meer aan echte vriendschap te bieden hadden. Misschien dat ik daarom ook tijdens mijn studie niet echt op zoek was naar mijn eigen kerk of een christelijke studentenvereniging. Later, toen ik beter wist en erg aardige christelijke jongeren had leren kennen, vond ik dat best jammer. Ik had ze al zoveel eerder kunnen ontmoeten. Dankzij die gespreksgroep in mijn laatste studiejaar, kwam de N.G. Kerk voor mij weer in beeld.

Nu kan ik, terugkijkend, zien dat God zelf mijn leven geleid heeft. Als je kijkt naar mijn jeugdervaringen zou ik makkelijk van randgroep-kerkjongere naar niet-meer-kerk-jongere hebben kunnen afzakken.

Het pesten op die gereformeerde lagere school is lange tijd niet serieus genomen. Toen er in de vijfde klas eindelijk iets aan gedaan werd had ik daar geen baat bij, integendeel. Nog meer kwam er op mijn hoofd neer want ik had er immers over geklaagd. Waarom de verhoudingen in die klas zo scheef zaten werd niet aangepakt of opgelost. Klassikaal werd gezegd dat het niet meer getolereerd zou worden. In het geniep ging men toch door. Het beeld dat een kind krijgt van een christelijke levenswandel wordt even goed bepaald door zijn (christelijke) vriendjes als door zijn ouders en andere volwassenen, dat is mij akelig duidelijk geworden. Heel lang heb ik een gevoel behouden dat christenen vaak mooi doen in het gezicht maar je achter je rug bekletsen. Dat was immers wat ik op school meemaakte. Nooit zal ik de opmerking van mijn hartsvriendin vergeten, toen die ook mee had gehuild met de wolven in het bos: „ik was bang dat ze mij ook gingen pesten maar ik heb het niet echt gemeend hoor”. De vriendschap was voorbij. We speelden nog wel samen maar er was iets gebroken, het vertrouwen was weg.

Natuurlijk maken alle kinderen wel eens dit soort dingen mee. Het leven

begint al vroeg zijn harde waarheid kenbaar te maken. Maar het is erg moeilijk als je dat zo op een christelijke school mee moet maken. Daarom let ik er zelf heel erg op hoe mijn kinderen zich op school t.o.v. andere kinderen gedragen. Ik probeer ze duidelijk te maken hoeveel invloed hun gedrag op het leven van anderen kan hebben, hoe snel iets stuk kan gaan. En nog steeds snap ik niet waarom ik vroeger nou net dat zwarte schaap heb moeten zijn.

Deze puzzel bestaat uit 23 woorden van 6 letters.

Als de woorden goed zijn ingevuld kun je op de eerste en vierde rij van boven naar beneden een wens lezen.

1 4

1. geschilderde heiligenbeelden
2. dier met twee bulten op de rug
3. bedjes voor baby's
4. taal die men in Engeland gebruikt
5. kloosterbewoonsters
6. ergens tegen aan botsen
7. jongste van de twee
8. uit elkaar
9. ergens tegenaan hangen
10. iets grager willen of aardiger zijn
11. inwoner van India
12. watervaten met hengsels
13. niet per ongeluk
14. vruchten van eikebomen
15. iemand die veel drinkt
16. fijn vinden als iemand iets krijgt
17. dooier van een ei
18. niet praten
19. deskundige
20. niet de komende maar de ... man
21. kraaiachtige vogel
22. met naald en draad aan elkaar maken
23. optillen en sjouwen

De oplossing van de vorige keer was: U is heden de Heiland geboren namelijk Christus de Heer in de stad van David.

G. Wijkhuizen-van Vuuren, Den Helder

Persschouw

Eenzaamheid

De pestilentie van onze tijd heet: geen tijd meer hebben voor elkaar. En wie lijden daar het meest onder? Juist! Mensen die er wel tijd voor hebben. De zieken, de ouderen onder ons. Tegenover mij de directeur van een modern en royaal uitgerust bejaardenhuis. Ons thema: het gevolg van dit alles – eenzaamheid. En hij vertelt het verhaal van een mevrouw die daar laatst binnenkwam. Het was een zwijgzaam, rustig en beleefd mens. Zoon, schoondochter en kleinkinderen begeleidden haar op de middag van haar 'intocht' op het laatste station van haar leven.

„Hier heeft u het niet slecht, moeder!” „Een beetje klein is het hier wel. Maar u hoeft gelukkig nu geen trappen meer te lopen. En alles went.” „En van de herrie van de kinderen bent u voortaan ook af. Nu kunt u tenminste eens rustig een boek lezen, zonder gestoord te worden. En kijk eens – een nieuwe teevee. Mooi uitzicht op het balkon, ziet u wel. Zullen we hier de grote stoel maar zetten?”

En zo babbelden ze vrolijk door elkaar heen om de pijnlijke situatie nog een beetje te redden. Hier werd nog een schilderijtje opgehangen. Daar kwam een boeketje in een vaasje. Er werd snel een kopje thee gedronken. Toen gingen de jassen weer aan.

Zo, en nu moeten we weer gaan. We krijgen vanavond nog bezoek, u weet wel. En Rudi heeft morgen een proefwerk. Zo'n brugklas vraagt heel wat van een kind. Dat wordt dus weer een drukke dag. O ja, komend weekend zijn we er niet. We hebben een reünie met oude klasgenoten. En de volgende week gaan we d'r even tussen uit. En, en, en...” „Nou moe, het beste hoor. Zorg er maar voor dat u hier snel een paar mensen leert kennen. Ze lijken me allemaal heel erg aardig.”

De dame had alles zwijgend aangehoord en alleen maar wat geknikt. Ze bleef rustig, beleefd en zwijgend. Ook de daaropvolgende dagen gebeurde er weinig bijzonders. „Alstublieft – nee, dank u wel”, meer kreeg men niet van haar te horen. Ze zocht met niemand contact. Of ze iets nodig had, vroeg de directeur haar op een dag. „Nee, dank u wel.” De arts had haar grondig onderzocht en vastgesteld dat haar niets scheelde. Of hij misschien iets voor haar kon doen? „Nee, dank u wel”. Hoe kunnen een arts of een directeur nu weten wat een moeder en grootmoeder nodig heeft? En wat ze

nodig heeft is niet te koop. En helemaal niet op rekening van het ziekenfonds. Haar beleefde rust vond men op den duur toch wel een beetje vreemd. Er werd besloten haar wat in het oog te houden. Zo merkte men, dat de beleefde, zwijgzame dame 's avonds na het laatste journaal opstond, het beeldscherm kuste en naar bed ging. „Moet u nagaan. Het beeldscherm”, zegt de directeur. „Het was kennelijk haar welterusten-kus. Ik wilde er het mijne van weten.”

Op zekere dag trok de directeur de stoute schoenen aan en vroeg de beleefde en zwijgzame dame wat dat toch te betekenen had. „Heel eenvoudig”, antwoordde de dame „de omroeper is een van de weinige mensen op deze wereld die mij regelmatig bezoekt, mij vriendelijk toespreekt en mij ook nog 'goedenacht' wenst...” „Zijt niemand iets schuldig dan elkaar lief te hebben, schreef de apostel Paulus. Zou dat misschien ook op onze tijdsbesteding slaan...?”

Dit stuk schreef Drs. A.C. Bronswijk in zijn rubriek: ALFRED in het 'Centraal Weekblad'. Eenzaamheid is voor veel mensen een dagelijkse plaag. Vooral wanneer je als ouder door je eigen kinderen op bovengenoemde manier

een bejaardencentrum wordt binnengebracht, ga je lijden aan het leven. Je moet het gevoel hebben, dat je ergens wordt afgeleverd. Als het hart niet meer waarachtig klopt voor de ander c.q. vader en/of moeder, kan men van alles verwachten. Dan kan alles keurig geregeld worden, maar men voelt zich intussen verlaten als een vergeten koffer ergens op een perron. En dat is nu juist in flagrante strijd met de te-nur van het evangelie! In het leven van een christen nemen als het goed is ontferming en bewogenheid een beheersende plaats in. Daarin ging de Heiland Zelf ons voor. Hij liet de mensen in de misère nimmer in de steek, Hij is in de wereld gekomen om het ganse leven te helen en de eenzaamheid op te heffen door de mensen in zijn gemeenschap te doen delen. Hij verloor Zich niet in het aaneenrijgen van ettelijke lieve woordjes, maar bracht in praktijk wat werkelijke liefde is al kostte het Hem zijn leven. Het moet ons een vreugde zijn Hem daarin na te volgen! En wie zijn bestaan steeds konformeert aan het Woord van God zal daarmee steeds minder moeite hebben. Daarvoor staat de Heilige Geest garant. Zo is dat!

Enschede

O. Mooiweer

H. Algra, Den Helder

Informatieboekje 1994

Het is de bedoeling dat in maart 1994 het Informatieboekje 1994 van de Nederlands Gereformeerde Kerken van de persen rolt. Evenals in voorgaande jaren doet de uitgever (Buijten & Schipperheijn B.V. in Amsterdam) er alles aan om dit boekje op tijd te laten verschijnen. Daarbij is men uiteraard afhankelijk van de medewerking van de kerken.

Het belang van volledige informatie

Helaas bleek bij vorige uitgaven dat niet alle kerken het belang inzien van nauwgezette informatieverstrekking. Zo blijken de statistische gegevens soms niet op tijd en soms zelfs helemaal niet geleverd te worden. Het zal duidelijk zijn dat deze gang van zaken vertragend werkt op de verschijningsdatum van het Informatieboekje. Wanneer kerken een deel van de gevraagde informatie helemaal niet leveren gaat dit zelfs direkt ten koste van de betrouwbaarheid van de gegevens in het Informatieboekje. Hoewel het van de betrokkenen enige tijdsinvestering vraagt, wordt u daarom dringend om medewerking gevraagd. Levert u a.u.b. de gegevens voor het volgende Informatieboekje op tijd en accuraat in. De gegevens moeten voor 5 januari binnen zijn op het adres van de uitgever.

Verenigingen, stichtingen enz.
Overigens zijn niet alleen de gege-

vens van de plaatselijke kerken van belang. De eindredakteur zou (t.b.v. het Jaaroverzicht 1993) ook graag van verenigingen, stichtingen en commissies die in de kring van onze kerken werkzaam zijn informatie ontvangen. Wanneer nog geen jaarverslag is verschenen, volstaat ook een voorlopig overzicht van belangrijke gegevens. U kunt deze informatie toezenden aan het adres van de uitgever.

Nieuwe gegevens

Nieuw is in het komende Informatieboekje o.a. de vermelding van kanselruil met de Christelijke Gereformeerde kerken. Ook bestaat de mogelijkheid om foto's (bij voorkeur zwart-wit) aan te leveren ten behoeve van het jaaroverzicht. Overigens behouden uitgever en eindredakteur zich het recht voor om geen gebruik te maken van toegezonden foto-materiaal.

Tenslotte zal, ten behoeve van de toegankelijkheid van de gegevens, een meer uitgebreid register worden aangelegd. Aan de scriba's van de kerken is een bestellijst voor het Informatieboekje 1994 toegezonden. Het boekje gaat waarschijnlijk f 15,75 kosten.

Het adres van de uitgever van het Informatieboekje 1994 is: Uitgeverij Buijten & Schipperheijn, Valkenburgerstraat 106, 1011 NA AMSTERDAM, telefoon (020)-623 66 12.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerken van Breda en Rijsbergen

De beide kerkeraden hebben een beroep uitgebracht op kandidaat S. Pirot te Bilzen-Beverst (België), nadat hij door de regio Zuiden des lands beroepbaar werd gesteld.

Adreswijziging fam. W. Smouter

Met ingang van 22 december a.s. luidt het nieuwe adres van de fam. Smouter: Mecklenburgstraat 36, 3621 GP Breukelen, tel.: 03462 - 62 542, fax: 03462 - 65 960.

Ned. Geref. Kerk van Almkerk-Werkendam

De kerkeraad heeft in samenwerking met de kerkeraad van Gorinchem, een beroep uitgebracht op kandidaat S. Pirot te Bilzen-Beverst (B).

Ned. Geref. Kerk van Aalten/Winterswijk

Nadat de samenkomsten van de gemeente te Aalten per 1 juli 1993 reeds waren beëindigd, heeft de raad van bovengenoemde gemeente thans moeten besluiten ook de samenkomsten van de gemeente te Winterswijk met ingang van 1 januari 1994 te beëindigen.

Door deze beëindiging is de gemeente per 1 januari 1994 opgeheven.

De kerkeraad van de NGK te Neede heeft zich bereid verklaard de geestelijke verzorging van de leden van Aalten/Winterswijk, die Ned. gereformeerd willen blijven, zo optimaal mogelijk, voort te zetten.

Het werk van de Stichting EvTA (Evangelische Toerusting Afrika)

Nieuwe situatie

De EvTA is indertijd opgericht, om het werk van ds. en mevrouw Westerkamp in Afrika mogelijk te maken. Intussen is familie Westerkamp teruggekeerd en als predikantsgezin aan de gemeente van Houten verbonden. Het is fijn dat ds. en mevrouw Westerkamp met al hun ervaring in Afrika onze kerken nu in de eerste lijn kunnen dienen.

Het werk van de EvTA zit er daarmee nog niet op. Al gedurende geruime tijd geven jaarlijks twee predikanten een maand college aan de Evangelisch-

theologische Faculteit voor Franstalig Afrika in Bangui. U hebt al vele malen van hun ervaringen kunnen proeven door middel van hun verslagen in *Opbouw*. Dit werk gaat – op verzoek – onverminderd door. De korte cursussen blijken namelijk in een grote behoefte te voorzien. Het is hartverwarmend, dat men niet slechts om docenten vraagt, maar ook om herhaling van de cursussen. De collegestof slaat aan. Hiermee krijgt ons werk een verrassende wending. De toegenomen mobiliteit in de wereld maakt andere vormen van zendingswerk mogelijk. Daar komt bij, dat de collegeperiodes voor de betrokken predikanten ook een inspiratiebron voor hun dagelijkse werk zijn. En dat werkt weer door in de gemeenten.

Intussen zijn er twee soortgelijke projecten aangemeld. Allereerst is gevraagd, of dr. A. van der Dussen (Eindhoven) in januari a.s. colleges wil verzorgen aan de faculteit, waar ds. en mevrouw Westerkamp hebben gewerkt. Onze samenwerking met de kerken in Rwanda lijkt daarmee in andere vorm een vervolg te krijgen. Heel blij zijn we ook met een derde project: in januari a.s. hopen drs. J.M. Mudde (Enschede) en drs. F. Gerkema (Groningen) een intensieve cursus te kunnen gaan geven aan een bijbelschool in Calcutta in West-Bengalen, India, waarmee de kerk van Breukelen nauwe contacten onderhoudt. Ook dit project verdient onze warme belangstelling. In een deelstaat van 70 miljoen inwoners, waarvan nog niet 1% christen is, is daar een jonge predikant-zending een seminarie begonnen, om evangelisten en predikanten op te leiden. Dit seminarie met een kleine 50 studenten – door ds. Mudde reeds eerder bezocht – is onze hulp meer dan waard.

Financiële situatie

Om onze gereformeerde theologische handreiking te kunnen voortzetten – aan Bangui en nu ook in Calcutta – zijn dringend nieuwe giften nodig, nog afgezien van het feit, dat de afbouw van het werk van fam. Westerkamp financieel nog niet rond is. Zouden wij u om een gift mogen vragen? En aan de kerkeraden bovendien om zo mogelijk een plekje op het collecterooster? Hartelijk dank voor uw meeleven, in welke vorm dan ook.

Postbank: 9710 t.n.v. St. EvTA, Ommen
Bankrek.nr.: 33.03.03.724, RABObank,
Ommen, t.n.v. St. EvTA, Ommen.

Ned. Geref. Kerk van Leerdam

Het scribaat berust thans bij de heer F.S. Kremers, tel.: 03451 - 15 557. Voor de kerkeraad bestemde correspondentie moet worden gezonden aan: Kerke-lijk Bureau, p/a de heer G.J. van Otterloo, Parallelweg 12, 4143 LA Leerdam.

Ned. Geref. Kerk van Langerak (Z.H.)

Ds. D.W. Fijan hoopt afscheid te ne-

men van de Gemeente in een dienst des Woords op zondag 2 januari a.s., aanvang dienst 14.30 uur.

Ned. Geref. Kerk van Wapenveld

Ds. D.W. Fijan hoopt zijn intrede in de Gemeente te doen op zondag 16 januari a.s. in een dienst des Woords, na bevestigd te zijn door ds. L.W.G. Blokhuis. Aanvang dienst 9.30 uur. De intrede-dienst vangt aan om 15.00 uur. Werkzaamheden ds. L.W.G. Blokhuis: Door de daartoe aangewezen medische instanties is aan ds. L.W.G. Blokhuis geadviseerd zijn werkzaamheden tot een minimum te beperken. Er loopt intussen een verzoek tot emeritering.

Ned. Geref. Kerk van Maastricht

Waarschijnlijk zal er ook dit jaar weer een aantal jongelui naar Zuid-Limburg zijn verhuisd vanwege studie of werk. Vaak wordt dit pas na langere tijd bij ons bekend.

Wij zouden het zeer op prijs stellen met jullie in contact te komen, ook als je van plan bent de weekenden thuis door te brengen. Wellicht kunnen we wat voor elkaar betekenen. Onze scriba is: T.L. Nolles, Liennaertsstraat 164, 6164 GL Geleen, tel.: 046 - 750 101. Geef het door!!!

Theologisch Studie Genootschap (TSG)

Voor het eerste halfjaar van 1994 zijn drie bijeenkomsten gepland van het TSG, nl.:

17 januari 's morgens: preek J.J. van Es (O.T.)

's middags: verhouding plaatselijke kerk-kerkverband (F.R. Bruintjes)

21 maart 's morgens: preek D.A. Westerkamp (N.T.)

's middags: spiritualiteit, de plaats van het gebed (J.C. Schaeffer)

13 juni TSG-dag over catechisatie.

Geïnteresseerde collega-predikanten zijn als altijd van harte welkom. Informatie bij: M.H.T. Biewenga, tel.: 05270 - 16 565 of bij J.C. Schaeffer, tel.: 055 - 416 737.

Ned. Geref. Kerk van Breukelen

Drs. Mudde, die een beroep van de gemeente Enschede-noord aannam, hoopt in een dienst des Woords, welke op 9 januari a.s. om 10.00 uur plaats heeft, ds. W. Smouter te bevestigen, als zijn opvolger. Deze dienst wordt gehouden in de Dillenburgstraat.

Om 15.00 uur daaraanvolgend hoopt ds. W. Smouter zijn intreedienst te houden in het gebouw van de Geref. Kerk, Straatweg te Breukelen.

Opheffing gemeente van Eck en Wiel

Op zondag 19 december jl. kwam in aanwezigheid van de tot dan toe aanwezige gemeenteleden, oud-gemeenteleden en wat gasten, een einde aan het bestaan van de Nederlands Gereformeerde kerk van Eck en Wiel. De gemeente die circa twintig jaar bestaan heeft is voortgekomen uit

het werk van L'Abri en is, vooral de eerste tien jaar daarmee nauw verbonden geweest. Al de jaren van haar bestaan kwamen de leden en gasten bijeen in de kapel van Huize Kortenhoeve, het 'buitencentrum' van L'Abri.

Later is de gemeente een meer zelfstandige koers gaan varen. Het werd veel meer een Betuwse streekgemeente waar in het begin wel enige groei in zat, maar die vooral de laatste jaren door het vertrek van diverse gezinnen naar elders getalsmatig steeds zwakker werd. Aan het einde van 1993 waren er nog zo'n 25 leden over, een te smalle basis om op door te gaan, temeer omdat men ook niet echt bij elkaar in de buurt woont. Er is voor de overgebleven gemeenteleden nu reden om 'kerkelijk een goed heenkomen te zoeken'.

In de 'opheffingsdienst', die door ds. Holwerda van Culemborg (sinds een paar jaar ook voorganger van de Eck en Wielse gemeente) geleid werd, werd niet alleen maar nostalgisch naar het verleden teruggeblift. Tegelijk werd uitgesproken dat men geenszins het gevoel heeft dat met deze opheffing alles over de gemeente gezegd is. Er zijn in het verleden velen gedoopt (zowel kinderen als volwassenen), velen gehuwd en velen in hun geloof opgebouwd. De diensten in Eck en Wiel hebben, mede door hun van de gebruikelijke gang van zaken ietwat afwijkende vorm, velen, zeker ook gasten van elders, steeds geboeid. Door de vertegenwoordiger van de regio, die het woord voerde, werd o.a. gememoreerd dat Eck en Wiel een gemeente was waar men de dienst vaak in twee talen vierde. Zonder dat men nu beweren kan dat het een en al opgewektheid was die de Eck en Wielse dienst kenmerkte, was er ook geen sprake van alleen de somberste gevoelens. Waarbij wel moet worden opgemerkt dat het steeds een zaak is die tot vele vragen aanleiding kan geven, als er ergens, waar dan ook, een christelijke gemeente wordt opgeheven.

Pieter van Kampen, Ede
(tot voor kort Eck en Wiel)

Intrede ds. J. Winter

Op zondag 9 januari a.s. zal ds. J. Winter als predikant aan de Ned. Geref. Kerk van Wezep worden verbonden. In de morgendienst die om half tien aanvangt vindt de bevestiging plaats door ds. J.D. Janse. De intrade vindt plaats in de middagdienst die om 3 uur begint.

Onder andere(n)

'Evangelie en moslims', stichting voor getuigenis en dienst onder moslims in Nederland, 15 jaar actief

Secr. en adm.: Joh. van Oldenbarneveldtlaan 10, 3818 HB Amersfoort
(033 - 611949)

In de zeventiger jaren werden de kerken zich meer en meer bewust van de blijvende aanwezigheid van moslimse migranten in Nederland. Men besloot zich te bezinnen op de wijze waarop men in Christus' naam naar deze moslimse naasten kon omzien.

In 1978 werd er vanuit de Gereformeerde Zendingbond, de Hervormde Bond voor Inwendige Zending op Gereformeerde Grondslag, de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Morgenlandzending een stichting in het leven geroepen die zich toelegde op deze bezinning en op het daadwerkelijke getuigenis onder moslims in Nederland. Al spoedig kon ds. J. Beukema, kenner van de Turkse taal en cultuur, aangesteld worden als medewerker. Begin 1982 trad tevens dhr. H.J. Takken, voorheen werkzaam in Libanon vanwege de Morgenlandzending, in dienst om het werk onder Arabisch-sprekenden in Nederland gestalte te geven. Sinds 1991 participeren ook de Ned. Geref. Kerken in de stichting.

Het accent van de stichting heeft steeds gelegen op het toerusten van christenen voor getuigenis en dienst onder moslims in eigen omgeving. Daartoe werden veel voorlichtingsavonden en cursussen gegeven, verschenen veel publicaties voor gemeenteleden, en werd voorzien in materiaal (in Turks en Arabisch) voor christenen om te gebruiken in hun contact met moslims. 'Evangelie en Moslims' geeft o.a. brochures uit in een informatieve reeks met onderwerpen als 'cultuur van moslimse migranten', 'getuigen onder moslims', 'de koran', 'de vrouw in de islam', 'de volkse islam'. Onlangs is de 8ste brochure in deze reeks verschenen. De titel ervan is 'Samen één? Over gemengde relaties', geschreven door mw. ds. T.C. Yürümez-Kroon, de opvolgster van dhr. Beukema. De medewerkers wordt dikwijls gevraagd naar hun mening en adviezen met betrekking tot deze problematiek. De laatste jaren zijn steeds vaker

asielzoekers, veelal moslims maar ook christenen, onder de aandacht van de medewerkers gekomen. Er bleek behoefte aan pastorale zorg voor christenvluchtelingen. De medewerkers zijn betrokken bij het organiseren van samenkomsten voor Turkse en Arabische christenen.

De stichting begon haar werk in een tijd dat de wereld van de moslimse 'gastarbeiders' veelal nog als een exotische wereld werd gezien. Sinds die tijd is er veel veranderd in onze samenleving. Velen zien nu in hen een bedreiging van de eigen welvaart en vrede. De medewerkers constateren dat ook veel christenen negatiever zijn gaan denken over moslims. Hoewel er gelukkig velen zijn die op goede wijze contact hebben met moslims en gestalte geven aan de bijbelse opdracht om 'naar de vreemdelingen om te zien', is er bij velen een verharding t.a.v. migranten en vluchtelingen te bespeuren en neemt men verhoudt of openlijk racistische standpunten in. 'Evangelie en Moslims' blijft oproepen tot het belijden van de kostbare Naam van Jezus Christus, de Gekruisigde en Opgestane, Die altijd wegen zoekt om wel te doen en barmhartigheid te bewijzen. Die Naam belijden betekent ook 'de weg van Jezus' gaan, voor velen wel een vreemde en moeilijke weg, maar een weg die de bijbel wijst en die tot heil is van mensen en tot eer van God.

Opbouw- en toerustingsdag van de vereniging 'De Christenvrouw'

Deze dag wordt gehouden:

DATUM: dinsdag 18 januari 1994 te ALPHEN AAN DE RIJN.

PLAATS: Triomfatorkapel, Molenwerfstraat 1, (5 min. lopen vanaf NS-station).

SPREKER: Ds. J. van Amstel te Ede. ONDERWERP: 'ALS JE ALLEEN STAAT'.

AANVANG: 10.15 uur.

Iedereen is hartelijk welkom. De toegang is vrij. (collecte)

De koffie staat klaar!

Inlichtingen secretariaat: Leliestraat 6, 9481 CJ Vries
Telefoon 05921 - 41675.

TE HUUR

in Ouddorp aan Zee

Onze vakantie-woning

6/7 pers.

Voorzien van o.a.
kinderbed/box/stoel
500 meter van zee

Inl. tel. 010 - 4.73.74.95

*Daarom vertrouwen op U wie uw naam kennen,
want Gij hebt nooit verlaten wie U zoeken, o Here.
(Ps. 9 vers 11)*

In Christus ontslapen, onze geliefde en zeer dierbare vader en grootvader

MARTEN BOEKELO

weduwnaar van Elisabeth Scherpenzeel.

18 juli 1918

15 december 1993

Kockengen: Freerk Boekeloo
Baambrugge: Jan Willem Boekeloo
Ineke Boekeloo-Van Rhee
Martijn
Arco
Elselien

Berkel en Rodenrijs: Cees Boekelo
Liesbeth Boekelo-Noordzij
Pieter Koen
Niels
Marten
Ciske

Kockengen: Gijs Boekelo
Machteld Boekelo-Ravestein
Marinus
Elisabeth
Bastiaen

De Meern: Klaas Boekelo
Lilian Boekelo-Laanbroek
Diederik
Bettina

Kerkweg 53
3628 AM Kockengen

Na een samenkomst van Woord en Gebed op maandag 20 december heeft de teraardebestelling plaatsgevonden op de Algemene Begraafplaats te Kockengen.

*Zo zijn onze ogen op de Here, onze God
totdat Hij ons genadig zij*

Psalms 123 : 2B

Dankbaar voor alles wat hij in zijn leven voor ons betekend heeft, geven wij u kennis dat de Here tot zich genomen heeft, mijn innig geliefde en zeer zorgzame man, onze dierbare vader en lieve grootvader

EELSE NOORDHUIS

26 september 1908

13 december 1993

Katwijk aan Zee: A. Noordhuis-Zweepe
Oegstgeest: A.F. Noordhuis
H.A. Noordhuis-van der Ploeg
Jeanette, Else Alfred, Silvia, Harold

Katwijk aan Zee: F.H. Noordhuis
C.L. Noordhuis-Koppelaar
Arthur, Lucienne, Erik

Valkenburg (ZH): C.E. Botermans-Noordhuis
A.H. Botermans
Daniëlle, Matanja

Katwijk aan Zee: J.E. Noordhuis
J.C. Noordhuis-van Leeuwen
Marieke, Evelyne

Katwijk aan Zee: H.C. Noordhuis
W.E.J. Noordhuis-van Tongeren
Thera, Frederik, Prisca, Lydia

Katwijk aan Zee, 13 december 1993
"Overduin"

Correspondentie-adres: Bar. Sw. de Landas Wyborghstraat 25
2225 TD Katwijk aan Zee

De begrafenis heeft vrijdag 17 december plaatsgevonden op de begraafplaats "Duinrust" te Katwijk aan Zee.

Jesaja 40 : 29 t/m 31:

*„Hij geeft de moede kracht en de machteloze vermeerderd Hij sterkte.
Jongelingen worden moede en mat, zelfs jonge mannen struikelen,
maar wie de HERE verwachten, putten nieuwe kracht; zij varen op
met vleugelen als arenden; zij lopen, maar worden niet moede; zij
wandelen, maar worden niet mat.”*

Na een geduldig gedragen lijden, is ingegaan in de vreugde van zijn Heer, mijn lieve zoon, onze broer en oom

REINDER JAN HUMMELEN

op de leeftijd van 32 jaar.

Heerde: E.J. Hummelen-Augustijn
Ede: J.E. Hummelen
Heerde: J.C. Rorije-Hummelen
B. Rorije
Eline
Anne
Heerde: C.M. Hummelen
E.H. van Dooren

15 december 1993
De Pagenberg 51
8181 ZG Heerde

De begrafenis heeft plaatsgevonden op maandag 20 december op de begraafplaats in Heerde.

*En God zelf zal bij hen zijn, en Hij zal alle tranen
van hun ogen afwissen, en de dood zal niet meer
zijn, noch rouw, noch geklaag, noch moeite zal
er meer zijn. En Hij, die op de troon gezeten is,
zeide: Zie Ik maak alle dingen nieuw.*

Openbaringen 21

Heel verdrietig, maar dankbaar voor de vele mooie herinneringen die wij met elkaar mochten hebben, delen wij u mede dat in zijn Heer en Heiland, Christus Jezus is ontslapen, onze allerliefste man, vader en opa

LEENDERT VAN WOERKOM

op de leeftijd van 60 jaar.

's Gravenmoer: Rineke van Woerkom-Stam
Machteld
Ewoud en Wendy
Lianne en Tom
Allard en Ellen
Marnix
Eunice en ChrisJan
Roeland

5109 RH 's Gravenmoer, 21 december 1993
Julianalaan 21

De begrafenis heeft inmiddels plaatsgevonden.